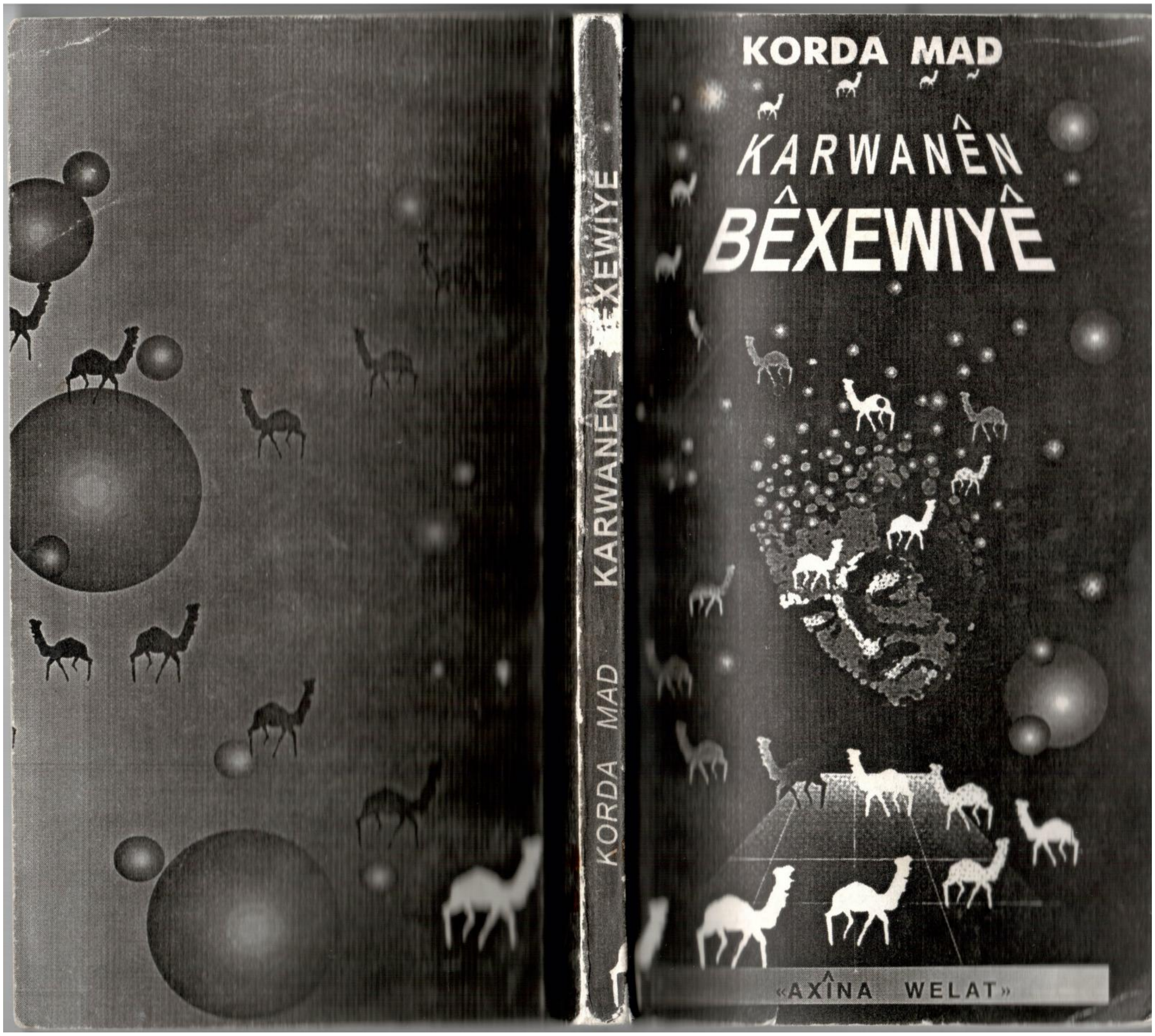
KORDA MAD
KARWANÊN
BÊXEWIYÊ
«AXÎNA WELAT»
KORDA MAD KARWANÊN BÊXEWIYÊ

KORDA MAD

KARWANÊN BÊXEWIYÊ

(Helbest û poêm)

WEŞANÊN "AXÎNA WELAT"
Moskova 1998

Ji bo wan, ên ku ramana netewî vejiyandin,
lê mirovahî ji bîr nekirin...

K.Mad

J-xwe ra çerezke van mitalên min-
cîhanek nuhê li ber te vebe...

K. M.

Korda MAD

KARWANÊN BÊXEWIYÊ

(Helbest û poêm)

WEŞANÊN "AXÎNA WELAT"
Moskova - 1998

HEVDÎTINEKE DERENGMAYÎ...

...Te destaneke nû hildaye destê xwe, xwendevanê hêja, destane, ya ku dikaribû deh salan berê derketibûya ronahiyê û, dibe ku, ew êdî yek ji çend dîwanên Korda Mad(Ezîzê Cewo) bûya...

Ev nav jî ji xwendevan ra êdî ji zû va nas e- hem wek helbestvan, hem wek rojnamevan... Xwendevan bêhtir ji berhemên Korda Mad ên rojnamevaniyê ra nas e, lê berevokeke weha ya helbestan cara yekêm e, ku tê destê wî...

...Û dema ku ev dîwan ji bo weşanê amade bû xudanê wê pêşniyar kir, ku ji bo pêşgotinê 2-3 rûpelan cuda bikin lê tiştekî lê nenivîsin, paqij bihêlin, ji bo ku her xwendevanek, piştî xwendina dîwanê nêrîna xwe binivîse.

Hîn berî vê K. Mad di helbestekê da dibêje: **"...Lê ger ew helbest ji raman û hesîn/ Û xewnên te re nebine bersîv.../Destê te negirin /Û di cîhana mine rengîn da /Te nekin mêvan,.../ Wî çaxî tu...van destxetên min /Bavêje nava ewê kûrayê- /Bila di nav da ew bisincirin; /Bi pêlesûyên wê bibine kozî...**- Û ev gotin jî ji jixwe-bawerbûn û hêviya berbi xwendevan tên.

Di vê cîhana poêt a biçûk da tuyê pêrgî ra-manên rengorengo bêyî: welat, mirovahî, fel-sefa jiyanê, dîrok û zarok-wek sembola dîha-tûya mirovahiyê...

Mirov î, mirov im bira, /Destê xwe bide destê min,/ Peyveke xweş jî ji min ra/ Jiyan û erşekî bê bin!..

Poêt wek parçekî mirovahiyê raman dike, lê ji bîr jî nake:

"... Lê ya sere ewe, lawo,
Kuda diçî, kî jî hebî,
Wexta roja bavo-bavo
Netewa xwe tu bernedî...

Yan:

Gelek pêlê bên û herin-
Qenc û xirab tê bibînî,
Pêl in, wê bên - bibihurin,
Her j- bîr meke, ka tu kî yî!

Her tişt di cîhanê de netevatiyê dide K. Madû di wê de ew bingheke felsefî dibîne:
"Jiyanam xewn e, / Cîhan tev xewn e, Û eva xewna / Min sêwirandiye." -

Lê her weha jiyan ji bo wî rêalîteke objektîv e:
"... Her kesekî me di jiyanê da /Yekî ji pêşên xwe, /Yan pêşê pêşan diwekilîne..."

Û li ser naskirina xweza -jiyan- civakê K. Mad bi poêtîkî aliyên jiyanê û civakê yên girtî vedike û natirse jî, ku rastiya jiyanê ya tel derxe holê:
" ... Wê hela hê biqewime,/ Ku yên neçê /Dewsa yên çê wê bigirin, /Wê yên nezan Ser zanan da hê biqûjin, /Xevên şemme /Wê heal hê /Dersê bidin mervên aqil,/Û aqilê ji wan "hînbin"..."

Û ji vê jiyana rêal a giran ra mirov derbasî bûyerên Kurdistanê dibe, dide pey kêşa **"Kerwanê bêxewiyê"**, çil û çiyayên Kurdisatnê ra dibuhure, hovîtiyên dagerkeran dişopîne û tê ser wê baweriyê, ku:
"... Û ta îro jî, wek wan pêşiyên xwe, /Ew dijminê me dîsa maye ew, /Ger lê pêwîst be, me dighîne xwe, /Lêk hema dem hat, me zol dike ew!"

Û her bûyerek bersîveke felsefî di vê dîwanê de dibîne, ên ku dibin sedemên ramanên cihêreng- riya xwedîtin û xwenaskirinê vedikin...

Ji ber vê jî, dibek hîç hewcê pêşgotineke weha jî nedikir, lê ev dikare bibe wek destpêkekê ji bo govtuguha li ser mitalên xudanê vê destanê... Ji xwe ewqes jî girîng nîne, ka ew gofgtuguhê bi kê ra pêk bê: bi xudanê vê destanê, bi xwendevanên din, an xwe bi xwe ra?

Emê benda goftuguhên xwendevan bin...

"Axîna Welat"

BERGEHA PÊNÛSÊ

JI XWENDEVANÊ N MIN RA

Tu keç î, xort î... Kî yî?- Nizanim!
Tu heyî, dijîyî, yanê hela hê
Dê û bavê te b'zarkî dilîzin!..
Û tuyê hê paşê ji jîn- evîna
Wane jîyandar bêyî Cîhanê!?..
Tu kî jî hebî û l'ku jî hebî,
Kengê jî bêyî... Eger tu evan
Xet û rêzên min hildî bixwînî,
Û ger bi wana
Pêlesûyên agirê vê ramana min
Bi xwe agirê dilê te gurkin,

Ezê bizanbim, ku pênûsa min
Li ser kaxetê badê nezviriye...
Lê ger ewana j'raman û hesîn
Û xewnên te ra nebine bersîv...
Destê te negirin
Û di cîhana mine rengîn da
Te nekin mêvan,
Ji te ra nebin hevalên demê
Û tenêtiya te ew danegirin...
Wî çaxî bi xwe di nava xwe da
Tu kûra agirê dilê xwe gurke
Û evan belgên van destxetên min
Bavêje nava ewê kûrayê-
Bila di nav da ew bisincirin;
Bila li wira ew weke êzing
Di nav alava ramana te da
Bi pêlesûyên wê bibine kozî.
Û wê koziyê jî tu bi destê xwe
Bide ber devê bayê firtonê!..

4'ê avrêlê, 1985., Sîpan

KULAMA MIN

Qe çiqas kulam nav min da hene-
Ez bûme dengbêj îro û hertim,
Min tirê min va per û bask hene-
Berbi erşê şîn ez wê difirim!..

...Ez wê difirim û têm berbi te-
Nizanim kuda, kîalî da bêm?-
Ey, tu xiyala mine bêfeyde,
Dîsa bêsebir ez berbi te têm!

Hed û sînorên te ez baş zanim,
Lê ax û av te min nedîtiye-
Baweriya min î, bi te bîn didim,
Zef jî dîl ketî- îja çi feyde?..

Yek e, dilê min j'bona te distrê,
Yek e, çavên min j'bona te digrîn,
Ji roja bûyna xwe da, min tirê,
Min derdê te diye- bi kul û birîn...

Dîsa bask didim û berbi te têm-
Mîna qulingê j'refa xalifî:
Ezê perwazdim, bifirim û bêm,
Dayîk, tê şabî li min ewledî!..

Tê dest nav porê min bibî- bînî-
Wek dayka dîbe zara xwe winda,
Tê li min şabî,- şabûna bigrîyî,
Û wê hêsa be dilkê te wisa!

Û ezê pey ra dîsa bistirêm-
Hizkî j'te dûr bim, yanê jî- bal tê,
Kuda jî herim, ezê dîsa bêm,
Bêm û bistirêm her azadiya te.

...Lê-k bextêm neyne- ez te nebînim,
Ji dinê herim- bê nêt û feyde-
Pey min ra bila ev rêz bimînin-
Azadiya te ra ruhêm perwazde!...

Gelavêj, 1985 , Sîpan

EZ- NIVŞDANG

Wek destanekê ez li ber we me:
Carna hiltînim- xwe dinivîsim,
Pelên xwe digrim, wêda datînim,
Rûpelê xweyî dinê vedikim-
Nuh despê dikim-
Bi xwe carek din xwe dinivîsim...
Û dîsa dem tê,
Çaxeçerx dîsa fitlekê dide,
Ez rûpelekî nuh dinivîsim...
Dîsa hiltînim- ez xwe qatdikim-
Wêda datînim...

....
Îro jî dîsa min xwe nivîsiye,
Sibê jî ezê xwe binivîsim,
Ezê binivîsim û wêda daynim...
Û paşê hûnê hildin qat bi qat
Yekbelg min perkin...
Û ezê weke destane- nivşdang
Hemû hebûna vê heyîka xwe
Merd û merdane li ber we vekim...
Hinekê j'xwe ra bi heyr û hewas
Beyt û çarînên min biçilpînin,
Lê hinek dibe hildin- bixwînin...
Û wê destanê carek din perkin:
Ewê carek din li min vegerin,
Ewê carek din min vekolînin...
Û, dibek- metel dor xwe binhêrin...
Wisa jî dibe!..
Wisa jî dibe!..

Kewçer, 1987., Moskova

EZ Û MÛZA[1]

Bi mûza xwe ra çendik- çend salan
Min çûyîn- hatin qet girê neda,
Rabûm- rûniştim ez weke caran
Û zanînê va mijûl bûm guva.

Lê, wexta salên min bihurîne,
Mûza carek din min bûye tirik,
Kuda jî diçim, min ra digihîne-
Min venagere bi "gef" û "girik"...

Piştî "azadiya" ewqas wede ra
Ewê carek din ez "dîl" kirime,
Li min "bend kirye" dest- pê û sewda-

Berbi Parnasê[2] poêtan dibe.

Rojêm bi fesil tên- dibihurin,
Mûza li her ciya min diqeside,
Hesîn û sewdêm tevhevdu dibin,
Xweşgalegala pênûsam dide...

-Tu bi xêr bêyî, ey, mûzaya min,
Hatna te timê dilêm şa dike,
Bi hatina te bi per- bask dibim-
Cîhan d'çav min da xweş beşer dide!..

Rêbendan, 1984., Sîpan

BENGA WELÊT

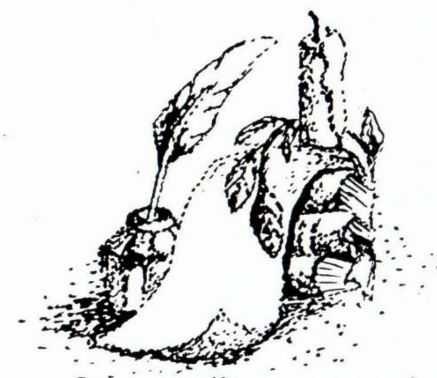

JI KURDISTANÊ RA

Mîna poêtên rojên dewrwinda
Di nava xezna gotinên min da
Ne ew parêziyên ji dêran hiltên,
Ne jî xêr- duên ebba[3] û keşîşan,
Ne nimêj- stranên şêxa û mellan,
Yan ew koçekiyê mirtiv û boşa[4]
(Yên bi kefa dêst bexta peşk dikin!),
Ne jî dirozgên "Dewrêşên dinê"
Tê qet nebînî... ne jî wê hebin...
Û ez digerim, peyvan çar nakim,
Ne jî b'cûrê wan dixwazim îro

Hîvî-lavayan berb esmîn rêzkim,
Dua- dirozga wir da verêkim,
Welatê minî kal-bavayî kevnar,
Ez daxwaza xwe j'bo te diyarkim...
Ne jî d'nav min da "Oleke meşûr",
Ku êzdî ola xwe hesab dikin,
Dikare naha bi dirozgên xwe dilêm hêsake...
Çimkê îro ez- Peyhatiyê Madî-
Çax û deman ra heylo j'Navçemkê[5]
Pey sal dewran ra gihîştime vir...
Û j'per- baskên xwe min êdî îro
Yekser dawşandiye ol û parêzî,
Û xût vê demê di nav eyîtî û ruhê min da
Bawerîk maye- baweriya mirov û Welatê min!
...Tu olê ezê qet neparêzim xêncî Azadiyê,
Eger ol bi xwe nebe aleke azadiya mirov,
Ji ber ku mirov tenê b'azadiyê herdem mirov bûye;
Ger ne azad be, ew çi mirov e, û kêrî çi tê?!
...Lema jî mirov hê di dema çêbûna xwe da
Ji bo azadiyê ewqas b'gef û gur dew û doz daniye...
...Dîsa ola min û baweriya min her azadî ye:
Gel û welatêm ji bo azadiyê herdêm bîn didin,
Û ev azadî ji bo min herdem bihurtî bûye...
Lema jî ji vî welatê hanî nêzîk, hem jî dûr
Li rû cîhanê, ey, tu welatê xweşmerd û zana,

Dîsa ji bo te Azadiya here mezin dixwazim!
Û, ji bo rojekê ez bikaribim Azadiyê bînim,
Ey, tu wlatê zane- nebîyên Rojhilata kevn,
Evî meskenî, ku min çavê xwe têda vekirye,
Bihêlim û bêm, berpêyî tebim-
Wek j'bo Azadiya Hêllada[6] bihuşt
Bayronê mezin serê xwe danî-
Serê xwe daynim nav ax- berên te,
Ku rêa kal û bavê min lê ye,
Û b'xwîn qinêta wan heya îro
Defa sîngê min hiltê û datê...
Û, wexta dewr bên- jev bibihurin,
Û çaxê sal bên j'sala derbas bin,
Welatê Xanî, Feqî û Cizîrî,
Meskenê Hejar, Gyûnêy û Cegerxwîn,
Ez dîsa hercar, her bahar-havîn-
Pey berf- belekiya û baranan ra
Pey gul û gupik, sosin, beybûnan,
Pey her hêşnahî, zîleke ter ra
Çavê xwe vekim û te binihêrim-
Ez te bibînim, Welat, serbest î,
Bizanbe, ezê li rû cîhanê
Miriyê ji zêndiyan bextewartir bim...

Reşemî, 1984., Yêrêvan- Sîpan

XWEZÎ

Kurdistanek aza hebûya-
Hizkî ji min dûr,
Kurdeke naz min re hebûya-
Tev biçûma wir!

...Biçûna wir em tevayî-
Bi riya kese- kin...
Biqûriyama:"Tu aza yî,
Ey dayka min!..

Tu aza yî, dayîka me,
Emê va hatin...
Em in, binhêr, berxikên te,

Bo te xelat in!..."

Dayîkê jî- serbest- aza-
Xweya text û tac,
Ewled li xwe berevkira-
Bê qelen û bac!...

Kurdistanek aza hebûya-
Bila ji min dûr,
Kurdek bavçê xwe ra hilda-
Ez biçima wir!...

23.01. 1990. Yêrêvan

SOND

Tu- sonda li ser zarê me tevan,
Tu- birîndara kul û kederan,
Tu- xem û xiyal, xewna nav rojê,
Tu- girî û ken- dîla dest dojê...

Tu- hizinga me, ax- keser û derd,
Dijmin pêpes kir nav- nîşan û erd,
Xwîna me rijya wek çem û derya-
Mirov em dîtin- ji me dagerya;

Ewê dagere û wê deng neke,
Eger kurd bi xwe çarê l'xwe neke:
Cîhan wisa ye- ger em bêdû bin,
Herçên dora me wê ji me dûr bin...

Azadiya xwe her em bi xwe karin
Bi jîn û xwîna xwe bigihînin:
Bo Kurdistana xwe dîl û bindest
Xwîna xwe bidin- ew bibe serbest....

Tu- sonda li ser zarê me tevan,
Tu- birîndara kul û xezevan,
Tuye xewna me- roj nava rojê...
Emê rizgar kin te j'agrê dojê!..

14'ê rezberê, 1991., Yêrêvan

SERHILDAN
(Benga Şoreşê)

Serî hildaye gelê minî kurd-
Hatiye- hingavtiye çiya û gelî- geboz,
Îro ew rabûye xweşmêre û xurt-
Bo Kurdistanê daniye dew û doz.

Rabin, birano, xweşmêre rabin,
Pêra gihîştiye roja doza me,
Ala xwe rengîn em hilbirînin-
Dijmin derînin ji Welatê xwe!

Kurdê ha rabe- heya ew hebe:
Erş- erda ewê tevde bo Welêt,
Wê jiyana xwe tu nehêvşîne-
Û raqetîne wan hovên kirêt.

Rabin, birano, mêrane rabin,

Pêra gihîştiye êdî rôja me,
Emê zoraya xwe bicivînin-
Dijmin derînin ji Welatê xwe!

Bîna azadiyê em kirine yek-
Em tev rabûne û naên raê:
Bo Kurdistanê me hildaye çek,
Emê li dijmin rakin fermanê.

Rabin, em rabin, tev bi yek rabin,
Êdî va, hatiye roja doza me,
Heş- sewda û raê xwe bicivînin-
Zevtkar derînin ji Welatê xwe!

Êdî rabûne- em xweş rabûne-
Ala xwe rengîn me hildaye jor,
Xûşkên me delal- ew jî rabûne-
Hildane ala me kesk, zer û sor...

Rabin, birano, xweşmêre rabin,
De hûn jî rabin dê û xûşkên mê:
Hêz û zoraya me bicivînin-
Dijmin derînin ji Welatê me!

Berfanbar, 1991., Yêrêvan

DE RABE, EY KURD!..

(Beyta kurdê ji welêt dûr)

Ya me çi, lawo?!-
Em xweymal û -halin...
Ez, ku kurdên me -
Wa cîşihitî,
Li serê rê- dirban,
Li xerîbiyê- bê mal
Û sergedan dibînim,
Agir bi dilê min dikeve,
Û ez nifirya çarenûsa gelê me
Û sebebkarên wê dikim...
(Ji gotinên diya min)

...Tu j'min dipirsî:
-Doza Welêt çiye?
-Ew ew e, dema her yek dixwaze
Mala wî hebe-

Mal, ku ya wî ye-
Mala wî bi xwe...
Li ku karibe mêvanan xweyke,
Cînarên xwe ra qencîkê bike,
Şabe, ...bigirî û bixebite...
....Heya karibe azad dîn bibe
(Mala wî nîne?- Ew û mala xwe-
Çi ku bixwaze, wê wê jî bike?!..)
Û d'van tevan de ew bi xwe xweyî be-
Xweyê mala xwe,
Yê xebata xwe,
Yê şabûna xwe ...
Yê dînbûna xwe...
Xweyê xwe bi xwe!..
Malên xal- apan çiqas jî baş bin,
Xal û ap çiqas jî dilovan bin,
Yek e, eger tu sêwî yî, bira,
Tu û zarên wan tucar nabin yek-
Yek e, ew malan malên apa ne,
Yek e, ew malan malên xalan e...
Yên pismama ne, malê zêya ne,
Ne ku- mala te!...
De, îcar were, pey ewqasî ra
Hertim mêvan be, hertim sêwî be,
Ber destê xelkê parî nan bixwe...
Stuyê xarke- li serê riyan be!..
(Hizkî padşah bî d'mala xelkê da,

Yek e, tê d'wir da timê bêmal bî!..)
De were, ey kurd,
D'vê cîhanê da,
Kurdistana xwe bê ser û bin da
Bê mal û hal be,
Bê cîh- sitar be...
...De rabe, ey kurd!..

15. tîrmeh, 1985. Sîpan

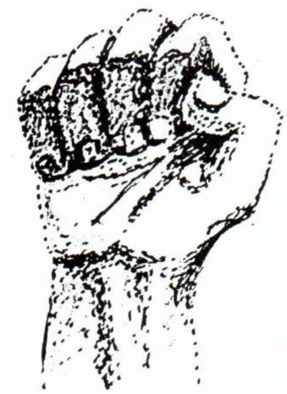

XEWN

...Çiqas xewneke giran bû, Xwedê,-
Ev û ew cîhan tev hevdû bibûn,-
Bi çîk û kenc bû ew xewna, Xwedê,
Bi tep û tengî û bi hêbet bû...
Xewn bû... yan hişyar?..
Çavê min hê nuh pêgîhandibûn
Herin ser hevdû:
Ez xilmaş bibûm-
Xew bû, yanê- xewn...
Yan ez hişyar bûm?..
Ez baş ruh naynim!
...Girmîna defê,
Qûrîna zurnê...

Heralî hêle û hingirme bû:
Keç û xortên kurd
Wir çît girtibûn-
Gerek merdane navê hiştibûn...
Û jineke bi kofî- kitanên
Meye kurmanciyê kaw wergirtî bû,
Lê bêpergal bû...
Bisk û keziyên wê li ser çavan da-
Wa hatibûn xar,
Bin dengê ewê def û zurnê da
Çepil hilda bû û direqisî...
(Nizanim, xewn bû,
Yan ez hişyar bûm?!)
Qeyde, tuê bêjî, yê kurmancî bû,
Lê dîlana wê?!-
Ya Xwedê, çi bû?-
Her we bidîta,
Weê bigota:
-Esseh dîn bûye,
Tepa dikeve!..
Ça-a direqisî,
Toz û xubara ewan der- doran
Pê der- dawên xwe
Ça l'xwe wer dikir...
Û zerp dikeniya-
He- he, he- he- he!-
Liqîniya wê bû...

D'hewê da ewê
Çeplê xwe çawa nazik tew dida!
(Ya Xwedê, çito bedewiya nedî!)
Dîsa dikeniya...
Tev metelmayî dorê civya bûn
Û lê dinihêrîn...
Ez jî pêşda çûm
Û serê xwe nav milên wana ra
Berbi hindur kir û lê nihêrî...
Texmîn kir-
Dîtim!
-Ey,- go,- lawê min,
Çima tu wisa şaş- metel mayî?..
Ez im, dayka we-
Kurdistana te...
Ji kul û derdan êdî dîn bûme!...
Çavêm d'xewê da,
Ez wa vekişyam...-
Ewê carek din çerx da govendê,
Govenda meye kaw- naz nihêrî,
Berbi min mêl bû:
-Na, tifalê min,
Ji min metirse,
Pêşda were, ha,
Hê dîn nebûme...
Lê bêyî wê nabe!-
Wê terka dîlan- govenda xwe da,

Ber min kundveda,
Bi tilî- pêçiyên xweye mûmanî
Porê min tevda...
-Ax, lawên mine hêsire sêwî,
Hûn metel mane?..
Vê jiyanê de,
Ji bo bigihîje azadariya xwe,
Pêwîst e, mirov hinekî dîn be!..
Ax, çi teyaxî li dilê we ye,
Her yekî j'xwe ra serî hildaye,
Ketiye qulçekî- hîviya demê ye?!
Û dem tên- diçin, lê hûn hîviyêne!
Hûn hê hîviyêne, lê dem tên- diçin!..
Û evên nemerd
Erd û axa we çartîş kirine:
Dişewitînin, lê hûn hîviyêne,
We darda dikin, lê hûn hîviyêne,
We dizêrînin, lê hûn hîviyêne...
..Û hûn hîviyêne!
Lê dijminê me -
Devxwîn hov û har,
Dema pêwîst be,
Hemû dibin yek,
Dema pêwîst be,
Me l'ser tîşekî
Yek dizêrîne,
Hela ne bese,

Pê firokên xwe dajo tîşê din-
Alî zorkarê wî tîşî dike:
Jehra hunartî l'wir direşîne,
L'wir direşîne jehra hunertî-
Biçûk- mezin va me dişewtîne,
Gund û bajaran tarm û tax dike...
Lê hûn hîviyêne,
Lê em hîviyêne-
Hîviya dema xwe.-
Ewê destê xwe berbi esmîn kir,
Demekê zur bû li wir mêzekir
Û paşê zûkiya:
-...Ya Xwedê, gelo Xwedê te heye?!..
Ji ewî dengî ez bûme russas,
Heya kevir jî pêda bûn hesîn,
D'cî da lerizîn...
...J'cî vecêniqîm, çavê xwe vekir,
Dît- ez li mal im,
Lê ramana min- di xewna min da
Hê perwaz dida- ez dibirim wir...
Û d'guhê min da dengê Dayka me-
Zîz û zelûlî wa diwekiland:
"Û heya kengê,
Û heya kengê?!.."

Gelawêj- Rezber, 1987., Yêrêvan- Baykonûr[7]

TEMÎ

... Dema bimirim,
Hûn çardara min bînin Sîpanê[8]
Cikî bilindcî- berbiçav daynin:
Bila kes- kinêz, heval- hogrên min
Bên û dora min çît bigrîn- rûnîn...
Bila bistirên,
Lê bila tucar ew nenivêjin,
Bila bistirên,
Lê tucar bila nelûvînin ew
Û şîna şewat li ser min nekin ...
Bila sazbend bên- lawkên meye çê,
Sazê xwe bila ew baş saz bikin...
Û bila lêxin-
Û serawekî kurdî- mêranî ew bînin bila...

Bila dengbêjên meye kurmanciyê
Bên û ser min da
Beyt û stranên meye mêraniyê mêranî bêjin...
Bila tu kesek ser min da negrî,
Hêsir ji çavên tu kesî bila
Neşirikin jêr...
Bila koma min rabe û here
Hespê wî Mîrzê mêrxas û bavçê
(Lawê pêşiyê min peyhatiyê Meder)
Bibîne- bîne,
Yê ku wî çaxî- sed salî pêş da
Syarê xweyî leheng li deşta şerê
Ber Ezurmê hişt-
Hêsir d'çavan da,
Heylo ji wira hat derkete vir...
Bila ew bînin
Ewî kihêlê xweybext û amin
Û kotela min li wî girêdin...
Bila, ça heq e, pey ra min heq kin...
Lê paşê bila ji hersê kuiran-
Ew lawê minî ciwan û xişîm,
Ê ku bavçê ye- peyhatiyê Meder,
Wî hespî siyar be,
Û hema bila ji mezelê min
Bajo û here Kurdistana min-
Tevî nav refên pêşmergan bibe...
...Lê, ger qewimî,

Ew hespa dîsa- hêsir çavan da
Li we vegerya,
Dîsa tu cara bêhêvî nebin,
Bila yekî din lê syar be- here...
Û wê demê bê:
Ew hespê êdî we venegere-
Hêsir d'çavan da...

Gulan- hezîran, 1985. Yêrêvan- Sîpan

AWAZÊN PAMPÊ

(Dîmenên gund)

Sibeke xweş li gund vebûye,
Wîte- wîta teyr û tûyan e,
Dengekî xweş tesele bûye-
Kakekaka şivanan e.

Ji Dibûrî[10] heya Şaxa[10]
Kerê Ûsê wê çît girtiye,
Ewê nîvro bajo Kaxa[10] -
Pêz d'kêrî da korî girtiye.

Wê "şirîtên" pêz û berxan
Berjêr şirdan girtin jorda,
Bûne xemla Şax û Kaxa-
Mîna rext û rişmên kurdan...

Hirço kerê pêz lê baxist,

Xalê Ûsê wê fîtandê,
Bizna kever firqaske xwest,
Seê gurêx semtê nadê...

Kerê berxa ji gund derket,
Jêlva berbi Çevkaniyan[10] çû,
Kalînek zîz li nav wan ket-
Pezê zayî xweş pêva çû.

J'nav kalîna kerê pêz ra
Dîsa dengê Hirço xweş tê-
Tiştîra nes wêda banzda,
Hirço dîsa semtê nadê.

Xortan golik j'Kevrê Koro[10]
Birin l'Qolçik[9] "hasê kirin",
Kêlendkêşan l'Mêrga Feyo[10]
Berbi cewê hon xweş kirin.

Lê tirmixçiyan bi dengê zîz
Stran û berbi kaniyê çûn:
Wê distirên hem xort, hem qîz,
Li vir awaz hat guhartin:

"Kurdistana min bihuşt e",-
Dengê Leylê fûr dide- tê,-
"Gelê wê jî pir hurmet e",-

Seda Meder xweş pêra tê...

Paşê ro hey yan mêl dibe,
Hêdî berbi ava diçe-
Sî j'Dibûrî dadkeve- tê-
Tarî erdê hildiçine.

Û şinge-şinga zengilan,
Dengê berxa, kalîna pêz
B'êvarê ra tên ji mêrgan-
Gund vekirye ber û hemêz.

Tên.. û gund li hev diçe- tê,
Dibe hêle û hingirme,
Gundî berbi bêderê tên-
Çavnihêriya berxê xwene...

Tarî erdê hildiçine,
Ronahiyên gund vêdikevin...
-Berxên zêde l'bal kê hene?!-
Berxvan bi zîz gazî dikin...

Û b'van dengên hane zîz ra
Êvar hêdî ji gund diçe,
Tariya şevê j'best- beyaran
Tê û gundê me vedipêçe...

Paşê lempên gund bi rêzê
Pey hev yek- yek ditemirin...
Yek wê zerzê davê dêrî-
Dengên şevê vedimalin...

Gulan, 1980. Karçaxpyûr[11]

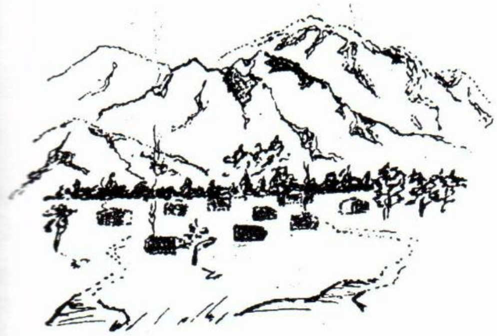

HESÎN Û BÎRÎ

KULAMA BAHARÊ

Berbangda bariye baraneke hûr,
Hey pêra gur bûye û hey vekiriye,
Û keskesorê kevan daye dûr-
Nedîra tavê dinê beşirye...

Keskesorê ra tu j'mal derketî-
Ter û terlanî- xemla teye tam-
Hevreng li serê xwe girêdayî-
Wê berbi min tê baharek temam.

Va bahar hatiye- şabûn û şadî,
Û tev dikenin tu û tavê va,
Temeziya serê teye hevtrengî
Qey şirdan girtiye keskesorê va!

Tav û keskesor, yan tu yî bedew,
Kî we ye şaya dilê min îro?..
-Yek we bêy yekê?- Na, na, qe dibe?!
Hûn evîna min ez j'we ra gîro!

Gulan, 1985. Yêrêvan

BEYTA YÊ EVÎNDAR

Ew xet û xal, birû- bijang-
Qey b'qelemê kişandî ne,
Qaşê çavên teye delal-
Qey j'okyanê hiçinî ne...

Lê meşa te, ew meşa te...
Ez meşa te, ku bîr tînim,
Heş û sewda ji min diçin-
Dilê xewnên xwe dimînim!..

Gelawêj, 1976., Anapa

BESEKE MIN HEBÛ...

Heylê, Besê, Besa minê,
Tu kinêz û kesa minê,
Ey, tu sewda, hesa minê,
Bîna ber qefesa minê...
Dîsa îro- j'min ra bîrî,
Wisa bêhes çûyî, çima?...

Gulan, 1975., Krasnodar

ZERÎ

Mij ji Pampa[9] min vekişya-
Aliyê Piçêxa[10] da diçe,
Koma zeriya ji gund meşiya-
Berbi Kaniya Beko[10] diçe.

Zeriya min jî ji mal derket,
Fesal li dor xwe nihêrî,
Wexta j'dûrva çav li min ket,
Wêda rênga xwe guhêrî...

Pişt mala ra ew hilkişya-
Xwe li riya Kaniya Beko girt,
Hûrik-hûrik wêda meşiya-
Dilkê min de agir vêxist...

-Ezê bême ser riya kaniyê,
Rûnim, hîviya te bimînim,
Bi ava te aniye, zeriyê,
Ewî agirî vêsînim...

Gulan, 1983., Sîpan

HESÎN Û BÎRÎ

Ev kambaxê mijê hanê,
Çaxê dertê ji Gêdûkê[11],
Ji wîalî bîn û buxza
Wan kulîlkan j'xwe ra tîne...
Êk min û te diçirpandin
Bi tevayî...
Û ez bengî,
Ji wî mijî ezî serxweş
Û sewdaser
Bê hemdî xwe
Rênga ji gund dertê, digrim-
Berb wî alî-
Ez berbi te "dilingirim"...

Pûşper, 1982., Sîpan

BÎRÎ

...Û, dema dîsa tenê rûdinîm,
Dikevim nava kûra mitala-
Dîsa tu têyî- hêdî û fesal,
Kûra dilê min tev hevdu dikî...

Berfanbar, 1979., Karçaxbyûr

EVÎNNAME

Û rojekê jî tuyê bêyî gundê me,
Wê bibêjin te, ku ne li wir im,
Bi pirs- pirsiyara tuyê pê bihesî-
Vegeriyame gund heta- hetayê.

Essehî nîne- bêyî sêtiya min:
Rex "mala" min ra tu here kaniyê-
Ew Kaniya Beko[10] *- ciyê bîriyên berê,*
Wê hatina te bigihîne min.

Lê, eger dilê te ra bibhure,
Silavê bidî çavê bin axê,

Tu wê silavê bide gul- gîha,
Tev min nas dikin, wê bighînin min.

Lê, ger wana ez ji bîr kiribim
(Cihan e, qe çi dikare bibe?!),
Bêje teyr û tûyan: ji wîtîna wan
Ezê bizanbim- tu l'van dera yî...

Berfanbar, 1986, Yêrêvan

BENGA BAHARÊ

(Nameyek jî)

Naha dîsa weke hersal
Dor gundê me - çiyayên me kaw
Vekirine mil û berpal,
Hildane jor deling û daw.

Naha dîsa li rex gund ra
Çemê zirav- wek tîremer,
Dişûlike nav Ada ra-
Dorê bihuşt- misk û ember...

...Naha, dibek doteke naz
Li wir gula diçirpîne,
Dibek xortekî bermiraz
Çapik berb wê dilezîne.

Dibek ewan jî mîna me
Li wir dibin dîlê hubê...
Hê nizanin ewan, dibek,
Kiyê bên wir bahara tê.

...Kî jî naha l'wir şa dibin,
Bila şabin vê baharê...
Bengiyên nuh jî bila şabin-
Bahara tê, baharên tên!

Bila hersal mîna hersal
Dor gundê me- çiyayên me kaw
Tîmê vekin mil û berpal
Ji bo xort û zerîyên kaw!..

Gulan, 1989., Yêrêvan

KURDAM, LI KU YÎ?

Bûyî xubara mezîlên erşan,
Ji stêrkekê difirî yek din-
Û te digerim, ez te digerim...
Di vî bajarê meyî xerîb da
Ez xalifîme û te navînim...
Ez te navînim û te digerim,
Ez te digerim û te navînim...
Kurda min, bêje, çawa te naskim,
Ça te bibînim?-
Kanên kezîyên te,
Kanên biskên te?
Kanên rext- rişme û kofî- kitan?..
Tev çûn, betilîn!-
Tu îro mayî-

Minanî tevan, tevî tevayan...
Derya merîyan de wê tu "pêl" didî,
Di nav pêlan ra ez wê mil dikim
Û te digerim...
Ez te digerim,
Kurdam, li ku yî?!

26. 07. 1990., Yêrêvan

GÊJGERÎNG

Ez hercar dibêm, ez dibêm, dibêm-
Êdî ez naêm, naêm berbi te,-
Lê dîsa hercar, hercar bê hemdîm
Nigêm min tînin li ber derê te...

Û, ezî li te heyr û hijmekar-
Bêsebir berbi te dilezînim;
Û ez têm, ez têm- bengî- sewdaser,
Li ber te hêsaîr û destda dibim.

Nizam çi bikim, çawa bikim, çaa?..
Serê xwe hildim, kîalî herim?!
Bêyî te pûç e eva cîhana-
Erş- esman xalî- kuda winda bim!?

Û ezî melûl, hêsîr, sergedan-
Bêy te xalifî dor xwe dinhêwrim,
Kuda jî diçim- tenê, bêguman,
Mina qulingê bêbask hêsîr im!

Û diçim, diçim, ez ji te diçim,
Nêtim- bihêlim, dûrkevim ji te,
Lê, gava hema çav te dikevim,
Gavêm bê hemdîm dilezin berb te...

Hercar ez dibêm, ez dibê, dibêm-
Tucar ez naêm, naêm berbi te,
Lê, wexta hema têyî bîra min,
Nêta min paşda difire bal te.

Rezber, 1985. li ser riya Yêrêvan-
Hoktêmbêryanê

PERGALA MIROV

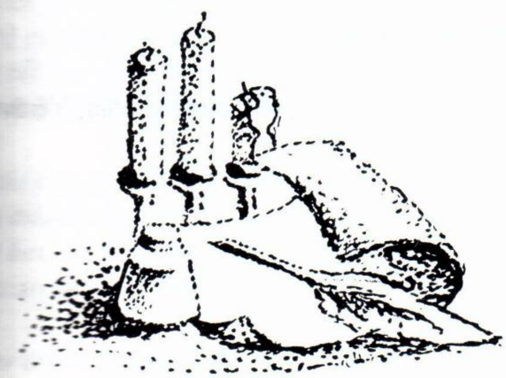

*

* *

Mirov î, mirov im, bira,
Destê xwe bide destê min,
Peyveke xweş jî j'min ra-
Jîyan û erşekî bê bin!..

14'ê avrêlê, 1985, Yêrêvan

ŞÎRETÊN DÊYA MIN

Gelek pêlê bên û herin,
Û tê pê ra negihînî,
Tê bikevî, wê li texin,
Lê tu cara hêsîr nebî.

Emir e, lawo - çerx û felek,
Tu dikarî bilind bibî,
Lê heval û hogirên xwe
Tucar- tucar tu j'bîr nekî.

Ger dixwazî tenê nînbî,
Her nebê- ez, her nebê- ez!-
Cîhanê da kî jî hebî,
Xwexwe j'bo xwe tu neke bes.

Cîhan heye- nerdewan e,
Hinek hiltên, hinek datên,
Di jiyanê da tenê rast be-
Meriyê bi xwe berbi te bên...

Lê ya sere ew e, lawo,
Kuda diçî, kî jî hebî,
Wexta roja bavo-bavo
Netewa xwe tu bernedî...

Cîhan e, ger biqewime-
Di jiyanê da bixalifî...
Gotinên dayka xwe bîr bîne,
Tê riya xweye rast bibînî.

Lê'k qewimî, bo kara xwe
Gel û welatê xwe berdî,
Hê baş dibe, min j'bîr bike-
Û, bizanbe, tê rasrt nebî!..

Gelek pêlê bên û herin-
Qenc û xirab tê bibînî,
Pêl in, wê bên- bibuhirin,
Her j'bîr meke, ka tu kî yî!

Tirmeh, 1985, Sipan

BÊ SERNIVÎSAR

Carna, min tirê, ezî rezvan bûme-
Her tiştî zanim derbarê rez da-
...Zanim- sêv, hurmiyan ça bêcer dikin,
Hêjîran çawa divê berevkin...

Zanim- ka tiriya her bahar- paîz
Çawa vedikin û dinixêmin...
Ez her- her tiştî, tuyê bêjî, zanim...
Hema xût roja bûyîna xwe da
Heyanî îro-
Her gav û seet:
Xew û xewna da, yanê jî hişyar
Roj û dewranên çûyî- bihurî
Têne bîra min...

Û d'wan rojan da- hên û dewran da,
Tuyê bêjî, ezî avakar bûme...
Tuyê bêjî, bircên Madîye belek,
Ku ta îro jî çap û pîvana
Kawiya hunerê sewda û destê
Mirov tên hesêb,
Min çêkirine...

Tuyê bêjî, sera, ew hemam û hewz...
Û xwendegehên Bitlîsêye kaw
Min çêkirine...
Tuyê bêjî herhevt ecêbiyên evê
Cîhana meye ewqas kevn û nuh
Bi evan destan hatine sêwrandin...
Kela Dimdimê- çivî bi zinar
Hatye rêzkirin!..

Carna d'nav min da dengek dibêje,
Wekî wextekê zane- nebîyên Rojhilata kevn,
Ku cîhan hê jî l'ber wan tiya dibe,
Hatine- tev min
Ber sivra kurdî çarmêrkî dane,
Pala xwe dane balgiyên me qutnî,
Kas hilbirîne, sowbet kirine...

Wextekê, qey bêy, min şerav û mêy

Îkramî Feqî û Xanî kirye...
Û j'Cizîrî ra kew- kewê sibê
Kaxet û pênûs birne Cizîrê...
...Rex sekinîme, bala xwe dayê-
Ka Merd- Poêtê hayî erhede
Ça wisa şîrin beytan rêz dike...

...Û min jî l'rex wî- bi qilçê çavan
Xet bi xet beytên û veçinîne...

Carna jî m-tirê, tevî Lêrmontov,
Pûşkînê mezin
Kasa poêtiyê bi pûnşê[12] tuje,
Min bilind kirye...
Tevî Bayronê bengiyê azadiyê-
Li Hêlladyê,
Bi mêr- mêrane serê xwe daniye...

Carna min tirê!..
Min tirê carna!..

Lê ez, wextekê ji her tiştî der,
Pey evan salên temenê xwe ra,
Îro rabûme (mîna xwe cara!)
Ketme govendê-
Destekîm destê hezar zanan da,
Lê destê dinê- yên hezaryekî

Bi nezaniya xwe pê av circirk in...

...Gelêm ji mêj va xwedî pênûs bûye,
Û j'berê pêş va ewî dirozge l'pênûsê kirye
...Û ew parastye...

...Û ez jî, wiha, pênûs dest min da
Bêyî hemdî xwe-
Wek masiyê hînî av-çeman bûbe,
Wek bazê hînî perwazan bûbe...
Wek şêrê hînî nêçîrê bûbe...

Na, tu cara ez nikarim, bira,
Bêy vê pênûsê we ra bipeyvim!..

Rêbendan- reşemî, 1984, Yêrêvan- Sîpan

POÊT Û RÛDAN

Hinekan, ji bo ku bibine poêt,
Rûdan berdane,
Lê hinekan jî ji ber vê yekê
Terka pênûsê- helbestan dane-
Pênûs danîne... nenivîsîne,
Ji ber ku niha
Poêt, nepoêt tev bûne "poêt"...
Herdu jî wek hev
Ne rast in esseh...
Divê yên pêşin pênûsê hildin-
Ne ku wek poêt...
Lê yên dinê jî ji wana "hîn bin",
Çika pênûsê çawa "digirin"...

Rêbendan, 1970., Yêrêvan

POÊTÎKA

(Bi fen)

Hinek rabûne,"xeta" "rêz dikin",
Û wan merem e- "bibin" helbestvan...
...Dibek ewan hê tê negihîştine,
Ku her ji tengiyên daykên poêtan
Poêt tên dinê...
Û ew jî paşê bi sewdayê xwe
Rêz û berheman me dikin xinê...

Gelawêj, 1969, Pampa Kurdan

KALKÊ MIN

Kalkê min darkê duê çê dikir,
Çêdikir- nexş û kêrtik lê dikir,
Darik hildida, dua lê dikir
U bi destê xwe- bi dîndara rem,
Darik li stuyê berxê va dikir.

Koziyam giran e,- digot,- ya Rebî,
Min qazenc kirye tim bi helalî
Û neêşandye dilê tu kesî,
Tuje mî, bizin, kar û berx bike
Evê koza min- çiqas dikarî.

Kalkêm sibê zû- pencê tavê ra
Derî vedikir, derdiket derva-
Xêr û aşîtî dixwest tevan ra,
Paşê-baristan vedigerya mal
Û slava xwe dida nefera...

Ewlê baharê kalkê min hercar
Cot û nîrê xwe amade dikir,
Guhê gê digirt, berbi nîr dibir
Û bi helalî, sidqê xweyî qenc
Dest bi çandiniya wê salê dikir.

Kalkêm biharê zû hişyar dibû,
Tim bendî ra û tivdîra xwe bû
Bi cot û kotan berb zeviyê diçû,
Li wir berê xwe roê da dikir
Û wisa dest bi roja wî dibû...

Havîna dereng kalkê min dîsa
Bi çakûç- sindiyan, kêlendî- desan
Diçû ber zeviyê tev kinêz- kesan
Didirût heya teştiya mîranî
Paşê ber sivê rûdinişt hêsa.

Û sal- dimdêre kalkê min timê
J'mirov û xwedê razî û xinê,
Guhê wî li ser bextê Cîhanê,

Merdane-comerd derbazî dikir-
Mêla wî berbi cot û çandiniyê.

Kalkê min weha merdane dijît-
Ewî radikir, diçinî, davît
(Û bextewarî di wê da didît!)
Lê di nav cînar, qewm- pismaman da
Ewî zoraya yekîtiyê didît.

...Kalkê min darkê duê çêc dikir,
Çê dikir- nexşê kurdî lê dikir,
Bi kêrtik pencên Royê rêz dikir,
Bi dîndara rem j'xwe û xwedê razî-
Darik serfêza dêrî va dikir...

Gulan, 1986, Sîpan

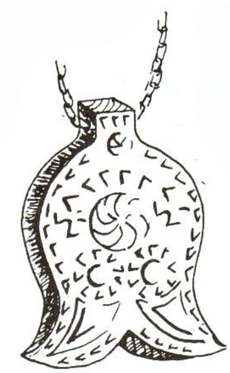

EZ EV IM...

Kixmêr[13] im- reş im, sor im-
Çî j'kêrane?
Afxan im- dûşman im, an mucehêd-
Çî j'kêrane?
Ez kurd im- êzdî, yan misulman,
Çî j'kêrane?
...Bihêlin, qurba-
Ez ez bim-
Sor bim,
Reş bim,
Dûşman bim,
Mucehêd,
Êzdî bim,

Misulman!..
Çi j'kê?!
...Kurd bim-
Berêm l'Lalişê,
Quraǹ, yan Êncîl
Di destê min da!..
Yek e-
Her kurd bim!..
Bihêle, qurba,
Bila ez bijîm-
Ça dijîm, heme!
Bixwazî, ev im,
Nexwazî, ev im-
Ez im-
Ez kurd im,
Kurd im,
Kurd im,
Kurd!

29. 07. 1990., Yêrêvan

DROZGA ROJÊ

Ca me binhêrin- me û vê rewşa lêp,
Wexta li jorê l'rû me dikenin,
Wexta li jêrê l'rû me dikenin
Û j'me ra dibên: "Hûne pir baş in...
Lê hûn hûn nînin,
Hûn û birên xwe ne yek in, zanî?"-
Û em jî (kancik!)
Dibêjin:"Rast e,
Eme cuda ne,
Başî û qencî em in- em cuda,
Em û birên xwe ne yek in, bira!..."
Û li vir kenê mirîşka petî
Me û vê rewşê tê...

Û tu nizanî bikenî, yanê
Rûnêyî, j'xwe û derdan ra bêjî...
Ev rewşa me lêp,
Ev dor- berên lêp
Û ev dostiya lêp,
Biratiya tune...
...Kortî- femkoriya hinekên nav me...
Ya Xwedê, dîsa yeke xêr bikî,
Me j'xax û bendên xirab xweybikî,
Lê gunhê evên ev yek hunertî
Bi mêzîna lêp tucar nepîvî,
Çimkê qe lêpî û mêzîna lêp
Tu hevdu nakin...
Di jiyanê da lêpî û rastî
Cotgaê nîr in:
Ew tim cot diçin...
...Ya Xwedê, qe na, dîsa emir da
Tu ji kirên lêp hinekî dûr bî!..

Kewçer, 1988., Yêrêvan- Sîpan

Û EZÊ WANA ÇAWA RIZGARKIM?..

"Axir ez çawa
Rabim û herim?.."
Hamo Sahyan

Evan zarokan ez kuda bibim?
Û ça rizgarkim?
Ca l'wan binhêrin: çav û brûyên wan-
Pêda kurdî ne!..
Lê ev zarongan kurdî nizanin,
Ew nizanin, ka kalê kalên wan
Ça wergirtine,

Çawa strane,
Bi çi zimanî sowbet kirine,
Bi çi rabûnê û rûniştinê
Ewan kurd mane...
Û d'kîalî da ezê van bibim?!
Ca hûn binhêrin-
Ew stranên xwe bi xwe nizanin,
Lê hineke din bi wan stranan
Xemlê didin xwe.
Ew govendên xwe bi xwe nizanin
(Û şerm jî dikin, jê vedikişin!),
Lê hineke din îro bi wana
Şa û serbilind lê bûne xwedî!
..."Koçerîyê" bêjim, yanê "Tenzerê",
Yan "Dilêm, yeman!"?...
(Ax, dilo, yeman, ax, kurdo, yeman!)
Heya di şîna mirîyên xwe de
Yên me distirên...
De îja were, kurd bimîn, zarok!
Zar û ziman jî hêdî dihele...
Lê em tunene
Û em tunene!..
Ewan me bi xwe ji me didizin,
Lê em tunene-
Tunene... Tune!
Tune- j'bona xwe!..
Bi xwe em i'xwe ra

Ne hebûne û...
Ne jî em hene!
Dibhên?- "Tunene"!
Îja em ewqas, gelo, biçûk in,
Ku me nabînin?..
Na!
Na û-
Hezar carî na!
Ew bi wê yekê
Di nava me da
Xût me dikujin-
Me û gîyana me,
Me û ramana me!
Çimkê, eger- na:
Zêndî bin, mirî,
Ew j'me ditirsin-
Eger em hebin,
Li rex wan- ştaf,
Kaw û serbilind
Em bisekinin,
Sîya meyê wana
Bi xwe veşêre!..
Lê wa hêsa ye-
Em îro bûne sîya hinekên din,
Sîya sîya hinekan:
Hêsa- bê cefa
Yekheb dihelin...

Dibin bişavkên keşkên bişaftî...
....
Îja dibêjin- bive, rizgarke!
Ezê vana wa kîalî bibim,
Çawa rizgar kim,
Eger her yek di hindava xwe da
Evê nebîne?!..

14. 06.1989. Yêrêvan

ÊLÊGÎA

(Ji bo bîranîna Yilmaz Guney û Cegerxwîn)

"Eger bibînî-
Jorda ji esmîn
Stêrkek rijya
Berjêr hate xar,
Bizanbe- merîk
Ji cîhanê çû-
Bê hêvî- bêçar..."
(Ya gel)

Eger bibînî- melûl rûniştî, ez kûr dinalim,
Bizanbe- esseh li Kurdistanê stêrkek rijya;

Eger bibînin, purçîyê min kirye û beşerreş im,
Bizanbin, ruhêm sehdetiyê dide, l'Welêt hewr e:

Ruhêm esmanê Kurdistanê ye, stêrk lê pir in,
Her yek li wira yaziuya wî heye,- stêrka wî geş,

Û, wexta caniyê hinekên wana zû diqurçimin,
Li esmanê min stêrk dirijin- dibe şevereş...

Îro li welêt şîn e dubare- kurd tev xemgînin
(Min digo- ruhêm çendeke wisa çima dizare?!):

Îro Kurdistan lawen xwe mezin- Guney û Cegerxwîn,
Bi dilekî kul berb heta-hetê wê verê dike...

...Ji îro hada bo Dayka kurdan kîê bistirê?!
Bo Kurdistanê kîyê l'welatan dayne dew- dozê?!

Ji bona mirov, roj- xiyala wî ji îro hada
Kîyê fîlmên xwe d'hebsan da derxe û bide rêzê?!..

Li esmanê min du stêrkên geş bûne kêmasî;

Ji derdê wana wê kûr dinale Kurdistana min,

Û ez jî îro lêdixim- diçim- heznî û dilşkestî,
Ber mezelên wn- bihurtî- bihuşt, sergerden dibim...

....

Li Kurdistanê gelek- gelekê peywe ra rabin,
Lê hemû cîhạn wê ji bîr neke nav û dengê we,

Gelek stêrkê li esmanê min dîsa geş vedin,
Lê ew ronahiya wan stêrkên we dîsa cuda bûye.

Avrêl, 1984., Yêrêvan- Sîpan

EZ Û "EWAN"

Ez nîşan dam, gotin- dîn e?!-
Gotin,- ca lê binhêrin!
Hemû bendî mal û hebûn,
Ew bendî "zên- zanebûn"!?..

Ez nîşan dam, gotin- kor e?-
Gotin- mirov wa dibe?
Peywir[14] danê, lê ew diçe,
Ça dikin, pê nikarin!

J'mira gotin, ku bê ruh im,-
Gotin- ca van bedewan!-
Guve ez ji wan direvim,
(-Ew jî bedewne çawa!)

Yekî jî got- li dora wî
Bedewan çît girtine,-
Boy min tune mal- avayî-
Ewan sewdêm birine!..

Gotin- eva xeta emir e,
Maç[15] girtin- dan destê wî,
Lê wî cotê xwe şo kirye,
Mêl bûye j'xeta "vî emrî".

Hinkan gotin- bigrin, bînin,
Bila l'bal me kedî be,
Emê bi tev rabin- rûnîn-
Bila "telîmê" hilde!..

Yekî jî go- raqetînin,
Ew ne layîqî me ye,
Em wê cîhanê bêş dikin,
Lê ew b'derdê dinê ye!?..

Yekî go- nikare, Rebî,
Cilek pak jî li xweke,
Cil û pêlav tev hizhizî-
Kesek poz li wî nake!

Hinekan jî go- dibînî,
Çito cilan xwe dike,

Cil û pêlavke wergirtî-
Poz li kesekî nake!..

Û heyaynî pismaman jî
Berê xwe j'min guhaztin,
J'xelkê ra bûn se û tajî-
Pêlavkên wan alastin...

Dane defê- weke nemam,
Bûne dengbêjên xeybê...
Xelkê xerîb bûne pismam-
Dest dane min vê demê.

Ê ku ta du bi rûvîtî
Ji kaniyam av vedixwar,
Kevir hilda- bi nemerdî,
Avêt kaniyê- hov û har...

Her yekî wa- çi karibû,
Şer û şiltax l'min kirin,
Gotin, gotin, gotin û çûn-
Tu tişt b'xwera nebirin...

Û ezê wa, d'cîhanê da,
Metel l'dor xwe dinhêrim
(Ê, ya Rebî, mirov jî wa!?)-
Û d'riya xwe da merd diçim:

Ezî bendî merd- merivayê,
"Ewe" bendî kara xwe,
Em tev jî wê berb cîhanê
Diçin- her yek b'cûrê xwe.

...Û ezê têm- minê dergê
Ruhê xwe xweş vekiriye,
Merd gav didim û cîhanê
Didime ber dilê xwe.

Rezber, 1984, Sîpan.

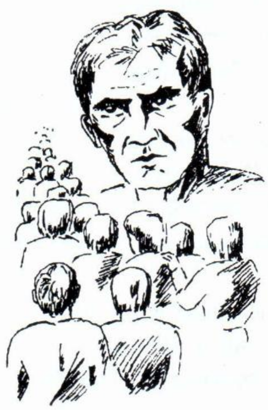

ELEK- BÊJING

...Elek- bêjinga demê çûye- hatiye,
Elek- bêjinga demê livyaye...
Neçê- netiştok lê hatine hev:
Qelş û qulên wê hey anîne hev-
Hê hûr kirine (Ji bo hûrên xwe!)
Û yên here hûr jê derbas bûne-
Yên here hûrik!..
Lê ewên nîvçe l'şûna yên mezin
Li ser tora wê wan xweykirine-
Ça yên here gir,

Weke giregir...
...Lê yên giregir
Wan weke serçeq
Ji ser dirtine-
Bê xem û minet wêda rêtine...
Wisa giregir ji ger- aqarên
Vê jiyana me êdî der mane...
Û ewên nîvçe,
Yan ên here hûr-
Neçê- netiştok
Roj- nava rojê
Weke giregir me têne xuyanê...
Û em hey wisa
Hînî netiştok- neçêyan bûne...
Jiyana me hey
Hatiye ser reng û rûçkê
Wan netiştokan...
De îjar were, evê jîyanê
Careke dinê elek- bêjingke...
De rabin- her yek-
D'hindava xwe da
Zû bikin- bidin elek- bêjingan!...

Kewçer, 1988., Yêrêvan

RÊPORTAJ

(9'ê gulana 1985'an, Yêrêvan,
Bindarûka Serkevtinê)

"...Hemûyan- nav bi nav-
Bînin bîra xwe!.."

Robêrt Rojdêstvênskî

Sala hezar û nehsid çilpêncan!..
Sal bihurîne...
Û, wiha, îro-
Piştî ewqas sal...
Bindarîkek merd...

Li her aliyan mirov diçin- tên,
Distrên, dikenin,
Govend girtine û dirqisin...
Çardorê hêle û hingirme ye-
Şabûn û şadî ye, şadîya gel tevî...

Çil salî berê!..
Gelekên wana berî çil salî,
Wek pehlewanên wan dewrên çûyî,
Ji bo welatê xwe biparêzin,
Mirinê ra merd çûne gulaşê...
Gelekên wana bi serkevtinî
Gihîştin lana faşîstên devxwîn...

Û îro jî ew hatine vira:
Li vir civyane ji her netewan-
Rûsî û kalmîk,
Gurc û ermenî,
Ûkraîn û tacîk,
Kurrd û polonî...

Ew berev bûne, wekî tevayî-
Tev wan hevalên dema wî şerî
Wan rojên xweye dijwr û pir teng,
Wan rojên xweye girane bi ceng,
Wan rojên xweye sar û bêsitar-

Birçî û bê çar...
Û wê roja xwe - ya here ronî-
Ya serkevtinê bi tev bînin bîr...

Ewê bîr bînin!..
Û ewê dîsa pey rêça ewan bîrî- mitalan
Dîsa b'tevayî,
Dîsa b'lehengî herin- derbasbin...
Û, were, binhêr, sîngên wan tevan
Bi cûre- cûre mêdalyonan va xemilandîne...

Tu hewas dikî li wan û dîndara wan cefakêşan
(Cefakêş bêjim, yan peyveke din-
Yeke hê bilind?!),
Ewê dîndara ewan kedkaran,
Ewê dîndara wane westyayî,
Lê pir bextewar- jijiyanê têr,
Tenê binhêrî!..

Xemla wan tam e,
Bejn û bala wan-
Li ber çavan e...
Lê her yekî wan
Tiştekî xweyî ku wek dîyarî
Ji Xwerista dê li bal wan hebûye,
Li wir hiştine-
Yekî destê xwe,

Yekî nigê xwe,
Ê hem dest, hem nig...
Hinekan jî çav...
Û ew dîndara bedewîya mirov
Li wir hiştine...

Û dibek îro ewana êdê j'bîr jî kirine,
Çika wî çaxî ew dîndara wan
Çi teherî bûye...

Ewana ew tev bê gazin û heyf
Li wir hiştine...
Ji bo îro em karibin hebin,
Bijîn û hezkin,
Xwe b'xwe bi pê xwe cîhanê levxin...
Ji bo îro em vê jîyânê da,
Çi ku ewana di dema xwe da
Kêmasî hiştye,
Pê negîhandiye,
Bikin, derbaskin...

Ji bo îro em bi van destên xwe
Şûna wan destan (Hem jî ber wan va)
Sazkin û şênkin,
Çêkin, bedewkin vê jiyana xwe...

Ji bo em îro bi evan destan

Dest bidin destê heval- hezkiriyê
Û jiyaneke nû avabikin...
(Dibek destên wan wisa jî hingê
Hesreta kezîyên evîna xwe man...)
Ji bo xût naha bi van çavên xwe
Tiştên ku çavên wane wî çaxî
Îro nabînin, em pê heyrî bin...

Û paşê...wekî di jiyanê da
Şûna wan xortan
Ji bo jiyanê em bîndin, karkin,
Ji bo kîjanê wan canya xwe dan-
Venegeryan mal...

Wekî îro em bi evê heyîk û karê xwe va
Dewsa xemên diyên wana tujîkin...

Û ji bo vê jî, werin, îro em
Tev evan egît û van lehengan
Cejna xwe bikin,
Wan pîroz bikin,
Lê yên ku îro ne amadene-
Wê êdî neên,
Bînin bîra xwe,
Tucar j'bîr nekin!..

Gulan, 1985., Yêrêvan- Sîpan

ÇEREZÊN MITALAN

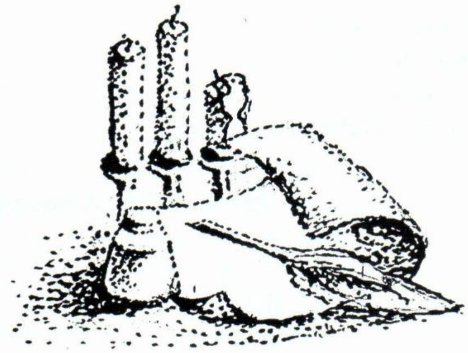

*

* *

Jiyanam xewn e,
Cîhan tev xewn e,
Û ev xewna
Min sêwirandye...

Rezber, 1979., Karçaxpyûr

PÊLÊN JÎYANÊ

I

...Pîrediyam xwezî li bal min bima:
Ez êvar- êvar bihatama mal
Û serê xweyî westiyayî- giran
Daniya li nava ber- pêsîrên wê...
Û mîna hêna xewn- zarotiya xwe
Diya min ji min ra "Lûrî!" bigota:
Ez biketama xewa hingorê-
Ez têr razama, ez hêsa bûma
Û ji giranî- qirêja rojê
Ez paqij bûma- bibûma tifal...

II

...Dibek lema jî, wexta her mirov
Êdî kal dibe û di jîyanê da
Êdî diweste- tutar dikeve...
Û, çimkê êdî dayka wî tune,
Ew careke din paşda vedgere...
Nav paşla Xweliya dayka me tevan.
Û Xweliya dê jî b'merd- merdane
Ber- pêsîrên xwe li ber vedike...
Ji bo ku paşê, dem bibihurin,
Ew mirov car din ji diya xwe bibe,
Lê êdî ne ew- tifalekî din,
Ji dêke dinê- wekila diya wî...

III

...Her kesekî me di jiyanê da
Yekî j'pêşên xwe,
Yan pêşê pêşan diwekilîne...
Lê her carê jî tiştekî nuh û
Newekilandî di jiyanê da
Li me yan zêde, yan jî kêm dibe.
Û em her carê têne guhertin
Û em her carê em bi xwe nînin...
...Wekî ez bi xwe
Wekilandina pêşîkî xwe me,

Ez wê dizanim
Lê, wekî dîsa ez ji pêşiyên xwe
Gele- gelekî başqe- cuda me-
Tiştekî kêm im, tiştekî- zêde,
Ez wê jî zanim...
Lê, gelo car din Xwerista me dê
Wê b'çi şivêtê me derxe dinê?!..
- A, eva yeka minê bixwesta
Pê bihesiyama:
Nîvê jiyana xwe minê bida,
Ji bo bizanbûya,
Ka minê çawa- bi çi rê- dirban
Di nav Xwerista dê da çerx bida
Û vegeriyama li rû Cîhanê!..
Nîvê jiyana xweyî dinê jî
Minê bida ewê rihînê,
Ku bikaribûya wî tifalî ra
Bi xewn- xiyalan ez nas bibûma...

Rezber, 1985., Sîpan

DIBÊJIN..., DIBÊJIM
(Êkspromt)

...Dibên- ewî stuxar e,
Yê ku sêwî- bêdê maye...
-Kurd bi te xweydê ye, Welat!

Dibên- bihê wî qirşek e,
Yê ku bêyar- bêevîn e...
-Evîna kurd tu yî, Welat!

Dibên- mirov hêsîr dibie,
Wexta j'çavan merûm dibe...

Ronahya kurd tu yî, Welat!

...Erd û esman mirov tên hev,
Wexta nikare bilive...
-Tu qudûmê kurd î, Welat!..

....

...Wexta halêm xerab dibe,
Wexta dilkê min qul dike,
Wexta xudaneke xêran
Tune- j'min ra bêje: Lawo!-
Wexta cîhan li min tê hev-
Têda tenê - bêheval im...
Wexta ronahiya çavên min
Ditemire- çarçav dibim,
Wexta qudûmê çokên min
Dişkê, û ez berpê dibim...
Dibêm: Bila Welat xweş be,-
Û wê demê tu têyî, Dayîk,
Tu têyî j'mira hub û evîn,
Wek qudûmên herdu çokan,
Wek ronahya herdu çavan...
Teyî û min ruhdar dikî-
Ruh l'ber qefesa min da tê,
Qudûm dikeve çokên min,
Çavên mine marûmbûyî-

Cîhan têde ronî dide...
Û carek din ez radibim-
Weke bengîkî sewdaser,
Sewdaserekî evîndar
Bi te dijîm,
J'bo te dijîm!

22. avrêlê, 1992. Sîpan

BEYT-BINYAT

...Riya emrê me vedirese,
Riya emrê me vedirese...
Badek- badek vedirese riya emrê me...
Rêça emir pey me mîna,
Rîsa guloka vekirî,
Me û emrê,
Qey d'eynê da,
Dide kivşê.
/Lê ew- paşê!../
Û her carê-
Her fitlekê, çivanekê-
Qenc, yan xirab,
Ku em diçin,
Her carê jî metelmayî û bi gazin
Roja xweye derbasbûyî
Em dinihêrin
Û b'gazin in,
Digazinin-
Guve çima wiha bûye,
Ne ku- wisa,

Guve dîsa duh hê xweş bûye,
Ne ku- îro!..
-Digazinin,
Em b'gazin in-
Çima?
Çima?
Çima, divê...?
Lê, çaxê ku ew jî diçê,
Derbas dibe,
Û çivanek dinê tê û
Destpê dibe,
Dîsa ew tas, ew taraq e;
Dîsa gazin...
Dîsa roja derbasbûyî dipesinin...
Dîsa derdê roja sibê,
Yan roja ku
Hê nehatiye û wê hê bê...
Fêl û finyaz û binyata mirovan e-
Ha b'gazin in,
Digazinin-
Guva emir û yazya me
Wê nadine me,
Çi ku divê esseh bidin,
Çi hêja û anegorî
Merîfet û sewdê me ye.
A, l'vira ye,
Ku dixwazî esseh bêjî:

-Nebû, bira,
Êne heqî wisa nîne!..
Eger pirsa anegoriyê tînî navê...
Bi extyariya te camêrî
Divê bêjim:
-Pêşda, heya ji cîhanê,
Ger tiştekî tu bixwazî
Û daxwaza xwe diyarkî-
Li malê be, yan li derva-
Di nav êl û eşîretê,
Yan goveka hê fireh da,
Eger heqiyê tu dixwazî
Pê bihesî ,
Te çi daye,
Ku deynê xwe tu dixwazî
Û nikarî paşda hildî?
Wekîsane, were, bira,
Em d'sêrî da wa qayîl bin-
Berê pêşin- roj in, wê bên
Û derbas bin,
Hineke qenc,
Hinek xirab,
Roj in, wê bên,
Bibuhirin...
Lê paşê jî,
Wê hela hê biqewime,
Ku yên neçê

Dewsa yên çê wê bigirin,
Wê yên nezan
Ser zana da hê biqûjin,
Xêvên semme
Wê hela hê
Dersê bidin mervên aqil,
Û aqilê ji wan "hînbin"...
Lê tu li vir j'kê gazin î?
Her gunekar ez û tu ne...
Belê, belê, ez û tu ne,
Ew in, em- gişk!
Ku dikarin
Tenê rûnîn-bigazinin...
Û, ku dem tê,
Em destê xwe
Tewer dikin, hê ne bes e,
Hela d'ser da disekinin
Û pesn- metihê "wana" didin...
Guve, eger "wana" nînbûya,
Rewşa meyê pir xirab bûya,
Guve, eger "wana" nînbûya,
Pêşmergan li Kurdistanê
Wê hêzên xwe bihiştana
Û biçûna!..
Eger, guve!..
Guve, eger!..
Û pey ra jî hêsîr- metel

Em rûdinîn
Û lûrika dibarînin-
Guva, çima?
Guva, çima?..
Na, na, bira, wisa nabe:
Tu tişt jî qe wî cûrêyî
Ne dikare xirab bibe
Û ne jî- çê!
Hinekî zû, yanê dereng
Gelek tiştê d'vî emrî da
Rast bin, esseh...
Lê dîsa wê her tiştê wa:
Mîna rûnekî heliyayî,
Wiha safî û awakî nesekine,...
Çimkê, eger wisa bibûya,
Emrê d'cî da bisekinya,
Kela jiyanê wê tunebûya.-
Xweristê da qet nikare
Her tişt qenc be, yanê - xerab:
Li rex qencan hem jî xirab ger tunebin,
Qencê xwe li qenciyê negrin!
(Evê yekê, helbet, zanim,
Ji min baştir esseh zanî!)
Wekîsane:
Were dîsa berê pêşin
Ez û tu va bêjin, ku em
Ji wê "qenciya" ewan başan

Spas dikin!
Lê eger ew qet tunebin,
Wê qencîke hê mezin be...
Û lema jî,
Berê-j'berda min tim gotye:
- Gizîka xwe ji wan kesan
Ez vedizîm,
Yên ku tenê
Bona nevsa caniya xwe ne,
Ku l'rû dinê hene, dijîn...
Yên ku hem heval- hogirên xwe,
Hem xwîşk- biran,
Hem jin- zaran
Û dê-bavan...
Heya here derê Welêt,
J-xwe ra nêzîk û hizkirî
Hesab dikin,
Heya kara wan ji van tê:
Eger sibê kar û qencî bimiçiqin,
Ewê j'xwe ra xal û xûçên teze destxin!..
Ya dinê jî:
Ew e, bira-
Riya emrê xwe, çiqas diçe,
J'alîkî va em wa hêdî-
Her kesê me guloka xwe vedirêse,
Û hema ji wî alî va-

Pê- pê l'pey me,
Hineke din
Ji wî rîsê dewr- zemana cêwribandî
Guloka xwe (nuh û paqij)
Bi hemdê xwe vedipêçin,
Ji bo paşê, wexta dem hat,
Ew jî hema mînanî me
(Lê b- cûrê xwe!)
Riya emrê xwe-
Badek- badek veresînin...
Wekîsane:
Ya lap paşin û kutasiyê-
Hema ji bo xatrê wana-
Bo wan, yên ku wê pey me bên,
Were, riya xwe- herkesê me,
Wisa here û derbas be,
Ku li pey me
Rêke durist û tendurist
Her bimîne!..
Ji bo dewê-k me temandiye,
Peyhatiyên me netemînin!
Û j'xeynî wê... wekî paşê...
Nebê-
Negot?!

Gelawêj, 1984., Sîpan- Yêrêvan

*

* *

Wexta bimirim, wexta bimirim,
Min bi çardarê hûn bibine gund,
Mirin û mode qet hevdu nakin-
Hûn dara gûzê nekine tabût!..

7'ê reşemîyê, 1986, Yêrêvan

XWEMUKURHATIN

"Şivan bûma ez-
li wan çyayên dûr..."
Vahan Têryan

Poêt avijîya xwe li şivîn anî-
Min xetên wî xwendin û ez metel mam...
Poêt avijîya xwe li teyr û tûyan anî-
Dilêm kir bifre, lê ez metel mam.
...Û ez metel mam... Û ez d'cîda mam...
Û min zordestî l'mitala xwe kir...
Û mitala min hat... şuhurandin.
Kî bû gunehkar?!
...Û sal bihurîn...
Û çax û dem jî hatin guhertin!

Û mitala min- wek qîza kezî,
Û mitala min- wek keça bikur,
Paqij û bê sur- car din hişyar bû...
Û îro ez jî xwezîya xwe li her
Şivanî tînim,
Û îro ez jî xwezîya xwe li her
Teyr û tûyan tînim!
Gelo wê kengê azadîya me bê,
Û emê bi xwe ji xwe azad bin...
Em dîlên emir,
Em- dîlên demê,
Dîlên dor-beran...
Dîlên xwe bi xwe!...
Gelo wê kengê azadîya me bê?!...

24. 05. 1990. Sîpan- Yêrêvan

HINKÎ- HINEKÎ

Ev erş û esman û erd jî pêra,
Sêwra min û te, wexta Xwedê da,
Nav her yekî da şêwirek danî-
Her yek nexşekî erşê bêbinî.

Û ew nexş û reng- xemlek seranser-
Ji cîhanê ra rext, qaş û kember;
Çiqas jî ewan ji hev cuda bin,
Hemû tevahî xemlekê didin.

Û her mirovek xemlek cîhanê-
Bi kêm- zêdahîyan, ku dibin xinê,
Bi wan cudatîyan- çawa dîdarek,
Dibe nexş- awaz, dibe nîgarek...

...Û, ger bixwazî cîhanê naskî,
Pêwîst e, qeya mirov firqaskî:
Di nav tevan da tu hilîne min-
Çawa nexşekî erşê bê ser-bin...

...Hinekî dîn im, hinkî- evsene,
Hinekî xêv im, hinekî semme;
Hinekî nebî û aqilbend im,
Hem jî şereza û zanîyar im;

Hinekî feqîr, hinekî hêsîr,
Ezî nivîşkan û bêtaqet im...
Hinekî gewre, hem jî ejdeha-
Ez cihanpenah, mêr û mêrxas im;

Hinekî kafir, hem jî bêxwedê;
Û tim xwedênas- ziyaretparêz im...
Carna bedewhiz, hem jî dilçivîk
(Û bengî dibim cîyê tuyî netê!)

Hinkî xweheyrî û xwebengî me:
Carna direvim ji van bedewan...
Û b'van tevan va ez bi xwe dijîm,
Tevî van tvan ez b'xwe ra dijîm...

Û, gelî mirov - cîhanvanên min,

Metel nemînin, eger ez carna
Her tenê dîn bim, yan bi sewda bim,
Yanê tirsonek, yan jî mêrxas bim;

Yanê kafir bim, yanê xwedênas,
Yan dilçivîk bim, yanê xweheyrî ,
Yan jî pozbilind û xwebengî bim...
Û l'çardorê xwe ez we nebînim.

Lê, ger ji tirsa "horîyên" dojehê
Ez revoguro ji we jî ta bim,
Hûn nexeyîdin, dotên serbilind,
Mirov bi vana hema mirov e...

Nav van tevan da ez xwe digerim,
Û j'nav van tevan ez xwe dibjêrim,
Herçê ne hêja ez yeko- yeko
Ji hev dibjêrim, wêda davêjim...

Çiqasî karim- sade û paqij,
Weke merîkî hinkûfî merîyan,
Berbirî we têm,
Berbirî we têm!...

12. 06. 1988., Yêrêvan

NAN

Pêşiyêm gotine- Ez vî nanî kim,-
Û tucar xêlif sond nexwarine,-
Nan e,- gotine,- dîn- îmanê min!-
Ez vî nanî kim, rast jî wisa ye...

Wexta parî nan l'ber piya ketî bûye,
Tiya bûye, hildaye pêşyê min bi xof,
Hildaye ew nan û ramûsaye-
Hatiye ber çavan best- beyar û şov.

Pêşiyêm zanibûye qedrê nanê xwe,
Çimkê şev û roj ruh daye xweliyê:
Wî xwîn û xwîdan, hemû hêza xwe
Daye zeviya xwe û hatiye malê...

Bahar- havînê ew her carê jî-

Hişkayî, lêyî û teyrokê ra
Hatiye şêr, ji bo zeviya wî bijî,
Û nan gîhandiye zarokên xwe ra.

Ked û xwîdana wî bûye nanê wî,
(Ked jî, hûn zanin, çiqas şêrîn e!)
Ewled jî wisa şîret kirye wî,
Ku weke Xwedê nên bihebîne.

Nan temê herî- herî bihuştî-
Belê, pêşiyên min nan parastine,
Çimkê d'nav nên da- tam parzinandî
Berê xwîdan û karê xwe dîne...

Nan cefê wan bûye, nan bêxewî bûye,
Nan xwîna wan bûye û jîyan bûye nan,
Nan rûspîtî bûye, serfinyazî bûye,
Hem jî hêvî bûye û tiberk bûye nan...

...Pêşiyêm gotine- Ez vî nanî kim,-
Û tucar xêlif sond nexwarine,-
Nan e,- gotine, dîn- îmanê min,-
Ez vî nanî kim, rast jî wisan e!

Pûşper, 1978., Sîpan

GULAŞ

Min û nexweşiyê xweş rahiştiye hev,
Cîhan li me bûye gera gulaşê:
Em wê hela hê l'ber hevdu didin-
Hey ew min davê, hey ez radibim...
-Gulaşa meyê dirêj bikşîne?-
Ez bersîva vê nikarim bidim...
Lê, ger carekê semt bikeve min,
Pişta wê esseh ezê erdêdim...

Adar, 1984., Yêrêvan

BINDARÛKA BIÇÛKAN

GUL Û DOTKA MIN

Sorgul b'tavê ra zû hişyar dibin,
Çavên xweye tên mizdidin hêdî,
Dilopên avîyê jê dişirikin-
Bela dibin nav gul- gîhên hêşîn.

Û lezo- bezo dotka min xişîm
Wa valî- walî li min digere,
Beşera wê xweş û metelmayî-
Çav min dikeve, qiçê vedgere.

Destê min digre ew zara sava,
Wir kundvedide û j'mira dibê-
Bavo, ew çi ne, ser belgên wana
Diteyîsin hey, hey têne xarê...

-Hêsrên wan in ew, biçûka minê-
Hêsrên şabûnê- ne tavê daye!-
Wexta tav dertê, ew ji şabûna
Kela giriyê xwe zevt nakin îda!..

Sorgul berbangê zû hişyar dibin,
Çavên xweye ter mizdidin fesal,
Lêk pencê tavê wana radmûsin,
Xunav û avî j'wan dibin betal...

Gulan, 1984., Yêrêvan

STRANA SÊDENG
(Ji bo Meyana biçûk)

I
Se:

Wexta xwediyê sê (ji ber hêçxemîyê)
Kis dikê:- Kute!-
Û bi şivdarê l'rexê wî dide;
Wexta kevanî (ji ber çila wî),
Çi l'ber dêst keve,
Hiltîne- davê,
Ew dibê: "Xwedê, xwezî gur bûma-
Gurê beratê!..
Ez sal- dimdêre li çil- çyan bûma:
Şevên payîza zerp bizûryama...

Daketama gund- ji bo risqekî,
Seên gunde dir bidana dû min...
Bila heram bin hestûyên didin min...
Yan ew kûtê germ,
Ê ku carana ewqasî germ e,
Ku ez kerbana zincîra xweye
Hesinî dikim sare- sar bicûm!..
Belkî heram be ev kûçiksantiya
Ku ez dibînim!..
Wê hê baş nînbûya, ku ez gur bûma-
Gurê beratê?.."

II
GUR:

Wexta gur- birçî, bê sitar, bê cî,
Diçikçikîne ji ba- bagerê...
Wexta ew b'roja- tî, birçî, bê tab-
Nig binva dibin- çil- çyan dipîve...
Wexta b'dizîva, ew bi tele- tel
Nêzîkî kerê pezê gund dibe...
Û hew dinhêre- qûrtîn li seên gurêx dikeve:
Didine dû wî...
Hela serda jî
Şivan tivingê li dû dirêje...
Û ew ji gulla şivîn jî zûtir
Dipeke- diçe û winda dibe...
Û bi helke- helk gurkî dizûre:

-Xwezî se bûma- seê malekê...
Bila kevanîyê, çi l'ber dêst keta,
Kewkî min kira, bida nifirîya;
Bila xwedîyê min, dema hêrs bûya,
Bi dar- şivdaran banya rexê min!...
Belkî heram be gur û gurtîya min:
Di cîhanê da ne gurtî maye,
Ne mirovatî!..

III

ŞIVAN:

...Kî çi dixwaze, ha bila bêje,
Her çiqasî jî hinek bibêjin:
Se û gur avijîya xwe li hev tînin,
Nayê ber heşan-
Yek e, roja wan qe ne tu roj e...
Yek e, rewşa wan herduyan weke hev
Kûçiksantî ye...
Û hê kesekî nedîtye, wekî
Gur setîyê bike û se jî- gurtîyê...
Divê gur gûr be û se jî se be:
Dema gurtî ji gur kêm dibe,
Seyên gunde çê li wî col dibin,
Didin nava xwe û vediçirin...
Lê dema setî ji sê kêm dibe,
Ew dibe xurê gurê beratê:
Gur bi gurtîya xwe, se bi setîya xwe

Di cîhanê da me diyar dibin-
Yekî bi oxir, yê din- bê oxir...
Lê ya qenc ew e,
Ku ne seê tol û ne jî tu gur-
Bi oxir be ew, yanê- bê oxir,
Pêrgî te neyên...

01. 09. 1991., Yêrêvan

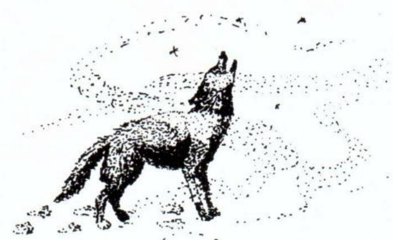

POÊM

KARWANÊN BÊXEWÎYÊ

...Ev karwanê vê bêxewîyê dîsa hatye min bûye mêvan,
Wê zingîn e û şingîne zengilê wî zîz ber guhê min...

Ev bêxewî dîsa hatiye, dîsa beyta xwe dibêje-
Ji serhatiya kal- bavên me - tac-hunera wane hêje!-

Deve-delûl tê û dikşe- saz- zengilê xwe saz kiriye,
Û bêxewiyê berb dewrên dûr rê û rêwîtîk kar kirye:

Tê, ber min ra wê dimeşe deve- delûlê dewranbexş,
Û zengilê xwe ber guhê min dizingîne bi seda xweş...

Rêzên deva tên û dikişin, karwan-karwan bûne şirdan,
Karwan-karwan tên- dikişin deve- delûl û bazirgan.

Û li pey wan şirdanên nuh tên û dikşin nermik û naz-
Mîna refên berbi beriyê- derbas dibin wek qubeqaz...

Û pey hev tên, li pey hev tên, dibihurin şirdanên han,
Hey zingînin, xweş şingînin ber guhê min zengilên wan...

...Çi bêxewîk xweş û şîrin?!- J'xewa hingor şêrîntir e!
Xeweke wa- d'bêxewiyê de, dinya ronik jî xweştir e!..

...A, wê dîsa karwan hatin- lal û durên sewdê me lê,
Lal û dûrên dewr-zemanan- nav- nîşanên pêşiyên me lê:

Tên û tînin ewê xeznê- pêra hezar pirs û pirsyar,
Û bi rêzê, yek-yek pey hev dur in, ha tên- li devan "siyar"-

Ev bêxewî dîsa hatye- xweş şingîniya zengilan e-
Dîsa bîrîyên dewrên çûyî aniye l'ruhê min pêçaye:

Û ev bîrî bûne karwan, tên- ber çavê min ra dikşin,
Û bi rêzê pirs in, hey tên, li ser ruhê min dinicin-

Pirs in, û tên, û mînanî bazirganên wan dewranan,
Wek karwanên j'rê xalifî- ketibe best û beyaran,

Ê ku, çaxê demek hatiye, ji gera xwe pir westyaye,

Û hey hatye, û hey hatye, li ser ruhêm şax vedaye;

Şax vedaye ser ruhê min wî karwanê bêtab wisa,
Wek karwanê ji tab bibe- xwe bavêje oazîsan[16]...

Wê îx bûne ser sîngê min devên karwanê dewranbes
Û westyayî ewan cî da dihênijin bê dengû hes;

Wê b'awakî dixerbilin û dikaên ew devên pîr,
Û l'dor wan ra xweş dixare serekkarwan- êgin û jîr,

Daye koda çap û pîvan, hatye dora wî karwanî-
Cûre- b'cûre jev dibjêre lal û durrên barê anî:

Ji têr-xurcên wane dewra durrên anî ew derdixe,
Dûrr-cewahran ew derdixe û li ber min xweş radixe...

-Eva deve-delûlê min, zanî, ji ku hatye vira?-
Serekkarwan min dinhêre,- heylo ji dûr,- dibê,- bira?"

Û ev barê hanî giran- ji Navçemka[17] meye bihuşt,
Best-beyaran derbas bûye- herçarçar qulbên dinê nehîşt:

Eva çendik- çend hezar sal bûye rêwî, ketye çil-çya,
Ez jî pêra gorî bûme, neçûme tu mal- avayan...

...Û hey hatye, karwan hatye, û firtone lê rabûne-

Û firtone lê rabûne- bûne xubar, winda bûne.

Û barxanên[18] wext û wedan xwestine me dabelînin,
Dabelînin karwanê me, ji rû cîhanê hilînin...

Her wext-weda hinda xwe da j'xwe ra tiştek jê çobandiye,
Lê çiqas çûye, ew karwanêm ewqas hê pir giran bûye.

Û hey pê ra şaxvedaye vî karwanê minî dewran-
Şaxvedaye û hey hatye û derketye heylo l'vira,

Bê rawestan ew meşyaye, li rû dinê nebûye winda,
Û karwanêm dîsa hatiye û hey hatye sal dewran da...

Hatye- hatye û îro jî li ber derê te bûye mêvan,
Ewê di jiyana we da j'we ra bibe sebr û sikan...

Binhêr, bira, li vir çiqas deve, şax û karwan hene,
Ewqas qebîl, ber û zarav, hem jî çandên me hebûne,

Îro jî tev gihîştne hev, bûne bazirganîke tam,
Ji bo li rû vê cîhanê em pêşda bên mered û temam.

Evan têr û xurcên han da tiştên hêna Madî hene,
Reng- awazên bircên belek, şaneşînên kevnar hene...

Lê d'yên han da tê derbarê xet û zarê meye kurdî
Hezar û yek surên kevnar û zanînan jê hilînî.

Û tu were lê binhêre: evan têr û xurcên han jî-
Derheq hevtê erdê- esmîn, wan da zanînek tam dijî...

Eva deve- delûlê han- ji dewr û zemanên dijwar-
Têda çiqas nivşdang hene- hem nivîsar, hem jî bi zar?!

...Û şev- mişev ev bêxewî- wek karwanekî dewranbes,
Şingeşinga zenglê wî ye- feslên dewran me dike bes...

Û j'hêbeta ez radibim, ji bêxewiyê "hişyar dibim",
"Hişyar dibim" ji bêxewiyê û d'nav xwe da texmîn dikim...

Û, tê bêjî, ew karwana tamarên min ra dibeze,
Wê hêla serekê wî ye, d'guhê min da gazegaze:

-Binhêr, bira, tu j'bîr meke, çi ku îşev-mişev pêda
Min j'tera got û qise kir, sparte te ew karwana,

Hilde, bira, vî karwanî- berê sewdê wan pêşiyên me,
Bide pey kêşa pênûsê û tu cara dereng meke,

Wê hebûna kal- bavên me- durr- cewahran jê derîne,
Yek-yek weke rext û rişme kofiya Cîhana dê va ke!..

Binhêr, bira, binhêr, bira, ewî deve- delûlê me,
Wexta pêşda dibî, fesal, çiya- baniyan da winda nebe!..

-Min jî îro destkêş kirye devê karwanî pêşîkêş,
Û wê tînim, û wê tînim ewê xeznê j'we ra pêşkêş!..

Rêbendan, paşê- tîrmeh, 1985,
Sîpan-Yêrêvan

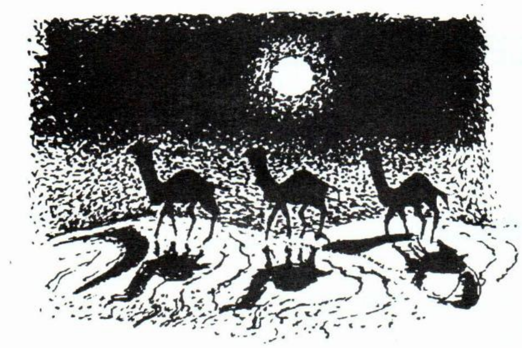

LEGLEGÊ HEZNÎ

(Poêm)

"Qulingo, qulingê rubixurfî.."
(Ji strana gel a şînê)

PÊŞKULAM

...Refê leglegan dîsa ji beriyê
Tîş daye, berbi aliyê me hatiye,
Û ewî refî mînanî berê
Hatiye- li nava gundê me daniye.

Cotê leglegan li ser dara me
Mînanî hersal hatye hêlûnê:
Yek "vedbijêre" der û dorên xwe,
Ê din j'şabûna bask dide l'dorê...

Û êvar- êvar ez tême malê,
Di bin dara tek-hewşê da rudinîm,
B'hemdê xwe demê didim cixaerê-
Sowbeta ewan leglegan dibihêm:

-Lê-lê, ca wê da, tu cî bide min,
Ez baş cî bibim d'kêleka te da,
Hem biponije, hem guh bide min-
Bibhê- min çi diye d'vê cîhanê da...

...Lê- lê xewgarê, qe tê bîra te,
Par paîzê bû, ez dereng hatim,
Tuye bi derdê xwe û xewa xwe,
Qe texmîn nekir- ça neheş ketim!?

Keça "Çîpeliyê", ca guh bide min,
Çi stu li te wisa maliq bûye,
Bibhê- min çi dît li çiyayê jorin,
Wê rojê li wir qe çi qewimiye?!..

Qe tu derc nakî- ew çi welat e-
Her top û tiving wir dikin qujîn:

Xelkî li bendî ra û tivdîra xwe,
Li wir şipûk û agir dibarîn.

Heya îro jî, ku tê bîra min,
(Ya Xweda, min diye, lê tu nebînî!)
Ricaf dikeve nava hestuyên min:
Ça-a dilerizim, keçê, dibînî?!-

...Û legleg li vir xwe civande hev,
Serî sparte serê hevalê,
Raman û bîra xwe irnd civand hev
Û bû sebebê vê galegalê.-

BAHARA PÊŞIN

I

... Wî gundî j'durva hêdî dû dikir-
Tev dişewitîn ter û hişk têda;
Mêr çûbûne çiyan, jin- zare- lmabûn wir:
Çek jî tunebûn wî gundê şên da...

Komên eskeran bi nar, avtomat,
Bi kuştin, wêran ketibûne gund-
Wek merivxuran û mîna celat
Wan xeza dikir wir gelekî xurt...

Gelê xurt dibêm,- îja çito gel?!
Heya zara jî mêrane şerkir,
Lê pirî zor bû dijminê çepel-
Leşker û... jin- zar... ewan ya xwe kir!

Tu tê nagihîjî, baş bû, te nedît-
Çawa beyankî zarok dikuştin,
Her ez bibînim, çi min li wir dît,
Ya Xweda j'bo çi wisa dikirin?!..

Paşê mêrên gund vegeryane gund,
Bi çek û bi hêz- b'gef û gur hatin,
Gundê wêran da bû şerekî kurt,
Eskerên nemerd gelek laş hiştin.

...Lê şerê neheq tu netemirî;
Roja din êdî ez wêda neçûm.
Û kuda jî çûm, dîsa şîn- girî,
Li her ciyan - wêran, şewat, telp û dû...

II

...Min ji wir bask da, hilkişyame çiya-
Li her ciyan telp bû û bîna kizûr,
Gurîn- teqîn bû dîsa li her ciyan,
Û min hey bask da, ku hê herim dûr...

- Hê dûr?... Tuyê hê dûr kuda birevî:
Xwe nikaribûm ji xwe biçûma?
Û min jî bask da berb Çyayê Kûvî-
Xwest berbi cîkî seqir biçûma!..

Li vir jî qe çi çavên min dîtin?!
(Her te bidîta- çito mêranî!)
Mêra verê kir extiyar, zar û jin,
Li hember dijmin ew xurt sekinîn...

Her te bidîta, ka wana çi kir!-
Wexta kal û pîr, jin û zarok çûn,
Her yekî j'xwera wir tabîk çêkir
Û d'wan tabiyan da hîviya dijmin bûn!

Û, ji bo, merî ye, dema şere gur
Ewan tabiyên xwe nehêlin- neçin,
Her yekî nigê xwe qeyd- çîdar kir
Û miftên wan jî dan jina- şandin...

Keça "Qelpikê" îja tu zanî,
Tu tê digihîjî wan çima wa kir?!-
Ji bo, qewimî- l'wan bû tengasî,
Ew nikaribin bilivin ji wir!...

Û wan hetanî dema kutasiyê

Di tabiyên xwe da mêrane şer kir,
Çimkê zanibûn: l'wîalî tabiyê
Jin-zarên wan bûn,- û wan her tişt kir!..

III

...Wexta dijmin hat û gihîşte wir,
Li ser cinyazên wan ra sekinî,
Bi xwe ji çavên xwe bawer nekir,
Bû russas, ku dît... meytên qeydkirî!?

Êdî wî çaxî jin û zarên wan
Wîalî çyê va tam qulibî bûn:
Dijmin ji kirê ewan şêr- lehengan
Şil û şet bûyî- ker sekinîbûn...-

Li vira legleg bawîşkek rahişt,
Per li xwe dawşand, d'cî da rakişya,
Dît- jin razaye, serhatiya xwe hişt,
Xwe spart jinê, bi xwe jî raza...

IV

...Şeve ker bibû, melûl dinaliya,
Stêrk li esmîn şaş- metel mabûn,
Parçên serhatiyê bê ra dipekyan-
Di nav tariyê da zû winda dibûn.

Û werzebakî peyra dilîland,

D'keriya şevê da fesal digerya
Perçên serhatiyê yekhev dicivand,
Ji bo ku paşê bigihîne meriya...

V

...Û wisa herşev bahar- havînê,
Hetanî rojên paîzêye sar,
Di hewşa me da- çavî l'hêlûnê,
Ez rudiniştim- li wana guhdar.

...Û wextekê jî- kew- kewê sibê,
Qêrîna legleg min tesele bû,
Derketim derva- çi bibînim, wê
Refê wan êdî berî l'beriyê bû...

Werzebayê nas ji aliyê bakûr
B'hemdê xwe belgê dara diweşand,
(Refê leglegan êdî çûbû dûr!!!)
Bê perê legleg belçan ra dawşand...

BAHARA DUDA

I

...Û sal zivirî, zivistan j'me çû,
Çavkên baharê dîsa beçivîn,
Refên leglega ji beriya başûr

Li me vegeryan bi qûrîn- qîjîn.

Cotên leglegan çûn hêlûnên xwe,
Nuhhatiya j'xwe ra yên nuh çêkirin,
Lê ew hêlûna li ser dara me-
Leglegan qesta wêya nekirin.

Hêlûn ma vala- çav li riya xweya-
Tu leglegek jî berbi wê nehat...
Her dereng- dereng- çendekî şûnda
Dudu hatin wir, dorê perwaz dan...

Ewana melûl fitil dan dorê,
Bask wir dawşandin, kêlekê danîn,
Û min nas kirin cûcikên berê,
Ku l'vir mezin bûn û ji vir firîn.

Wana hêlûna hizhizî nuh kir,
Têda êwirîn mîna mala xwe,
Û min jî dîsa qelna xwe kar kir,
Çûm û rûniştim li ewî ciyê xwe.

Û dîsa, wexta tarî ket erdê,
Û, wexta stêrk l'esmîn berev bûn,
Mîna bûk- zavên çûbin pişt perdê,
Tariya şevê da ewan sepe bûn...

II

Tarîstanê da leglegê ciwan
Hevala xwec ra xweş sowbet dikir,
Bi çeqeçeqa nikulê çetel
Hevala xwe ra galegal dikir:

-...Par payîzê bû , em ji vir firîn,
Û çûn- gihîştin wargê xwe berê-
Rêncberan distira, kerî diçêrîn,
Wir xemilî bû her tişt l'çardorê.

Lê-lê, zerîyê, zerîya min nazdar,
Tê bîra te- wir çiqas bedew bû,
Mirovên wir jî bi van ra yekzar,
Bi cil- libas va mînanî van bûn...

II

...Û dîsa rokê j'jor agir barî-
L'her ciya dû-dûkêl û bîna kizûr...
(Hayanî kengê, gelo, ya Rebî,
Wê li wir wisa bibe qetilxûn?!..)

Û ew agira hat gihîşte me-
Gundê em têda tev şewitandin,
Em ji gund firîn, lê l'wir bavê me
Pêra negîhand- gulla ew jendin...

IV

...Şer ku seqirî, em paşda nahtin,
Lê diya me êdî ber xwe nedida,
Û me jî da dû, em pêra hatin-
Li ber çavan dît eva ecêba...

Li nav gundê me tuje cinyaz bûn,
Şaneşînê gund- teve şewitî,
Li dor cinyazan xwîn mewicî bû,
Tu cî nemabû bê meyt û kuştî...

Ji wê dîdemê min teyax nekir
Û got- Em herin ji vî ciyê bêxêr,-
Min hew dît- diya me mînanî kevir
Wê jorda pel bû û pekya berjêr.

Ew bi kevirkî jorda çû xarê,
Bû şelp1îna wê li rex kuştîkî,
Gola xwînê da bû şelpîna wê
Û li wir jî ma wisa feliqî.

Hinekî wêda- du-sê gav hebûn-
Me bavê xwe dît- li wira ketî-
Herdu baskên wî ji hev vebûbûn
Û nixamtibûn zareke kuştî...

-Leglegê ciwan axînek rahişt,

D'cî da raçivya, dor xwe nihêrî,
Carekê fesal baske xwe weşand,
Serî kir bin bask û hilnebirî...

PAŞKULAM

Min ewê şevê tevî ya kuştiya
Wisa jî bîriya wan leglega kir
Û serxweşî da wê koma zêndiya
Ya têkoşîna xwe dumahî kir.

Hema wê şevê werzebê bakûr
Perçên serhatiyê civand- gîhand min-
Nermik û nazik kire fûrefûr,
Perkê leglegê par hat bîra min.

Û ez rûniştim li ber textê xwe,
Anî, belgê vê destanê vekir,
Perkê leglegê kuştî da dest xwe
Û ev çend xetên hana pê rêz kir:

"Bila tu wexta li rû cîhanê
Xwîna tu kesî tucar nerije,
Bila tu legleg- li ser hêlûnê
Serhatîk wisa melûl nebêje!..."

Rêbendan- Reşemî, 1986
Sîpan- Yêrêvan

DOJEH

I

Dewr- zeman hatin, ji hev bihurîn,
Pêxember hatin- bi bînayên[19] xwe,
Meriv hatin- çûn, li hev êwirîn,
Her yek bihurî weke şanê xwe....

Hinekan hiştin bona mervahiyê
Bînayên xweye çêye merivhiz,
Lê hinekan jî hilda vê carê
Rêya qetilxwînê- merivxur û diz.

Hibekan gotin- yên mîna xwe ra
Mînanî bira divê tev bijîn,
Lê yekî jî got:"Çima, çi bira,
Çima pêwîst e- yên din jî bijîn?

Çiqas dikarî, tu wan bikuje,
Bikuje, ji bo herî cunnetê:
Kî çi dixaze, ha bila bêje,
Her kirê yên zor hesab dibin tê!"-

Û, wiha, eva çendik- çend dewr in,
Xwedêk dibêje- birê xwe nekuj!
Lê yekî dinê, êdî çend dewr in,
Dibêje- bikuj, bikuje, bikuj!...

-Bikuje, ji bo here bihuştê?-
Na, armanca wan ne tu bihuşt e...
Bi kirên wana gel in, wê hiltên,
Aqar zevt dibin- erdên min û te...

Û, wiha hatin, Xwedê hatin- çûn,
Yekî got- Bikuj!- Û yê dinê- Na!
Lê, yek e, mirov rêça xwe da çû...
(Û hê jî maye merivxur- ezna!)

Fesil bi fesil, bi alav hatin,
Bînayên Îsa, Mehmed û Hûda,
Ruh û sewdayê mirov hingavtin,
Ya Mehmed parek gelê min hilda...

Û para din jî j'nekarîya xwe

Wa vîalî- wîalî bi xwe j'xwe ta bû,
Xwest gelê xwe tam bigihîne xwe,
Dît, ku nikare, ji xwe cuda bû...

...Û eva yeka îro bûye mene,
Ji bo hinekên kirêt û nemerd
Du burên helal- xweşmêrên hêle,
Rakin dijî hev- bê text- tac û erd...

...Ey biborîne, tu- tifala min,
Ji evan derdan min tu j'bîr kirî,
Çiqas giran e îro kula min-
Gişk tevî hev bûye- bûye gêjgerîng...

Biborîn, ku min wêneyê te dît
(Ya Xweda, çiqas gunehkar im ez!?)
Û ne ku hatim bal te- wî berî,
Tu wisa hiştî bê îmdad û kes!..

Hûne çiqas bûn?- Deh, panzdeh, yan sed?
Na, çi dibêjim-bajarekî tam...
Ax... tu, Helebce- kula min bê hed,
Ji ewî derdî ez stuxar mam!
...Dibek ewana li ser vî erdî
Serê xweşmêran winda kiribûn,
Dema mêr li şêr ew bi nemerdî
Bi firokên xwe berb we firî bûn?

Minê bigota- Lê dêya te l'ku ma?-
Lê, va ye, ewe li rex te ketiye...
Çardorê kesî zêndî tune, na,
Agir- atafê wir her tişt sotiye...

Li vira heya zinar tîş bûne,
Tev şewitîne dar û kol vira,
Tîşên zinar jî wê peritîne,
Û ev hovîtî ji bo çi, çira?

Van dê û zarokan , kal û pîrên vir
Çi l'we kiribûn, revekên nemerd?-
Deşta şêr hiştî- hûn hatine vir,
Ser wan de reşand ew agir û derd!..

Lê keçika han?!... Eva han çavreş!
(Ser sîngê dê da çawa mêl bûye!)
Va, wê nişake wek qetranê reş
Cî- cîna ser wê û dê da reşyaye!

Xwîn e ew, yanê jehra hinartî,
Ku mirov çawa çek bi kar anîye,
Û ewê mîna kula hilatî
Bajarekî de jiyan vêsandiye...

...Lê ev dayka han- zar hemêzê da?!..

Çawa ser hev da bûne kerikong!-
Bi hestuyê yên wa vê cîhanê da
Welatêm dikin xîzgehke betreng.

Ya Xweda, nizam vêya ça navkim,
Ez navkim Doja Dantê[20], yan ya te?..
Û ta îro jî tê negihîştim-
Te zende l'wî xcist, yan ewî- li te?..

...Çi jî ku hebe- ya te, yan ya wî...
Lê her tiştekî ez esseh zanim-
Hûn ku wir bûna, hem te, hem jî wî,
Weê bigota- ev e, zor, canim!

Û tu û Dantê- wa zendegirtî,
Li wir bimînin, rind tercûberckin,
Ew bila lêke doja nuhdîtî...
Lê ruhên kuştiyan nifirya l'tekin.

Ax, tu- Helebce, ax, tu-Helebce,
Tuye birîna mine vebûyî,
Ax, tu- Helebce, ax, tu-Helebce,
Şehda nemerdiya mirove zêndî!..

III

...Û ta îro jî, wek wan pêşîyên xw,

Ew dijminê me dîsa maye ew,
Ger lê pêwîst be, me dighîne xwe,
Lê-k hema dem hat, me zol dike ew!..

Û em zol dibin mîna çermê gê,
Zol dibin, ne ku b'destê Çengzêrîn,
Lê mîna ewî çermê gaê çê,
Yê-k ketiye devê seyê devbixîn.

Û îro jî hê ewan dixwazin
Kurdistanê tam rastkin seranser:
Bi wan hestuyên me geliya tujekin,
Çya û banîyên me jorda bînin xar.

...A, b'vî teherî Dojeh Bihuştê
Welatê me da dike carîya xwe:
Kezîzerên me cîyê tuyî- netê
Tev xortên tûre diçin binaxe.

Ax, tu- Helebce, ax, tu-Helebce,
Tu kula mine xedar şaxdayî!..
Ax, tu- Helebce, ax, tu-Helebce,
Şehda nemerdiya mirove zêndî!..

Avrêl, 1989., Sîpan- Yêrêvan

FERHENGOK

1. ***Mûza- Xwedaya poêzîayê(helbestvaniyê), huner û zanistiyê- di mitolojiya yûnanî da.***

2. ***Parnas- Cîgeha jiyana Appolon û Mûza- di mîtolojiya yûnanî da. Di cîhana hunerî da wek sembola cîyekî bihurtî ji bo poêzîayê û hozaniyê tê dîtin.***

3. ***Ebba- Di nava ola katolîkî da papazê ber-pirsiyarê herêmeke rewanî(ruhanî). Herêm jî ebbayetî tê navkirin. Her weha hinek caran bi giştî papazan ra "ebba" dibêjin.***

4. ***Boşe- Mirtivên ermeniyan. Gund û bajaran digerin, kirîn- firotina pêdiviyên navmalê û koçekiyê dikin.***

5. ***Navçemk- Mêsopotamiya***

6. Hêllada- navê Yûnanistanê yê kevnar

7. Baykonûr- Fregeha Soviyetê ya kosmîkî li Kazakistanê

8. Sîpan - gundê kurdan li Ermenîsatanê, navê berê- Pampa kurdan

9. Pamp- li nasiya 8'an binihêre

10. Dibûrî, Şax, Kax, Kevrê Koro, Qulçik, Gêdûk, Mêrga Feyo- navên wargehên derdorên gundê Sîpanê(Pampê)

11. Karçaxpyûr- gundê ermeniya li ber gola Sêvanê

12. Pûnş- Vexwarineke rûsan e(spîrt û çaya tevî hev kirî), ya ku di sedsalên XVIII-XIX da arîstokrat û leşkerên payabilind dane bikaranîn.

13. Kxmêrên sor- endemên rêxistina siyasî leşkerî li Kambocayê.

14. Peywir- qulix, wezîfe

15. Maç- destika cot, an kotanê

16. Oazîs- Perçekî biçûk di nava xîzgehê (qûmistanê) da, li ku av û hêşnahî hene,bingehîn jî li ber bîran, li ser riyê bazirganiyê. Li van cîyan ji bo hêsabûna bazirgan û deveyan êwirgeh avakirine. Cîyên weha ra her weha "giravên jiyanê" dibêjin.

17. Navçemk- li nasiya 5'an binihêre.

18. Barxan- Girên ji xîzê çêbûyî- di xîzgehan da. Ji ber ku ev giran bi tu tiştî (dar û hêşnahî) hev nagirin, dema ba û bahozan diherifin û yên nû çê dibin.

19. Bînayî- têorî, zanistî, ulm.

20. Dantê Alîgêrî- helbestvan- fîlosofê îtalî yê sedsalên XIII- XIV, xudanê poêmên "Bihuşt " û "Dojeh" (her yek ji wan dîwanek e.)

NAVEROK

PEŞGOTIN

Hevditineke derengmayi............5- 6

BERGEHA PENÛSE

Ji Xwendevanen min ra..............8- 9
Kulama min..............................10- 11
Ez- nivşdang.............................12- 13
Ez u Mûza.................................14- 15

BENGA WELÊT

Ji Kurdistanê ra........................18- 20
Xwezî......................................21- 22
Sond...23- 24
Serhildan..................................25- 26
De rabe, ey kurd.......................27- 29

Xewn......................................30- 34
Temî.......................................35- 37
Awazên Pampê.......................38- 41

HESÎN Û BÎRÎ

Kulama baharê..............................44
Beyta yê bengî..............................45
Beseke min hebû...........................46
Zerî..47
Hesîn û bîrî....................................48
Bîrî...49
Evînname.................................50- 51
Benga baharê..........................52- 53
Kurdam, li ku yî?....................54- 55
Gêjgerîng.................................56- 57

PERGALA MIROV

Mirov î..60
Şîretên diya min......................61- 62
Bê semivîsar............................63- 66
Poêt û rûdan...................................67

Poêtîka...68
Kalkê min...............................69- 71
Ez ev im.................................72- 73
Drozga rojê.............................74-75
Û ezê wana çawa rizgarkim?..76- 79
Êlêgîa....................................80- 82
Ez û „ewan“............................83- 86
Elek- bêjing.............................87- 88
Rêportaj..................................89- 93

ÇEREZÊN MITALA

Jiyanam xewn e..............................96
Pêlên jiyanê............................97- 99
Dibêjin..., Dibêjim.............100- 102
Beyt- binyat......................103- 109
Wexta bimirim..............................110
Xwemukurhatin.................111- 112
Hinkî- hinekî.....................113- 115
Nan...................................116- 117
Gulaş...118

BINDARÛKA BIÇÛKAN

Gul û dotka min................120- 121
Strana sêdeng....................122- 125

POÊM

Karwanên bêxewiyê...........127-133
Leglegê heznî.....................134-144
Dojeh..................................145-150

Ferhengok...........................151- 152

Заказ № 1376 Тираж 2000 экз.
Отпечатано в ТГТПС
Тамбов, Моршанское шоссе, 14

KORDA MAD

KARWANÊN BÊXEWIYÊ

(Helbest û poêm)

Wêne: Nataşa Mînkova